

Kupujte VOJNE BONDE!

Najstarejši slovenski dnevnik v Ohio

Oglasi v tem listu so uspešni

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVIŠEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

Kupujte VOJNE BONDE!

The Oldest Slovene Daily in Ohio

Best Advertising Medium

VOLUME XXVI.—LETO XXVI.

CLEVELAND, OHIO, MONDAY (PONDELJEK), DECEMBER 20, 1943

STEVILKA (NUMBER) 296

VAŽNI USPEHI PARTIZANSKE VOJSKE V JUGOSLAVIJI

V teku zadnjih 20 dni je bilo v Jugoslaviji ubitih, ranjenih in zajetih 10 tisoč Nemcev

LONDON, 19. dec. — Radio postaja "Svobodna Jugoslavija" je danes naznanila, da so čete jugoslovanske partizanske armade, katerim poveljuje maršal Josip Tito-Brozović, v teku zadnjih 20 dni pobile, ranile ali zajele 10 tisoč Nemcev. To je cena, katero so morali naciji plačati za svojo zgodnjo zimsko ofenzivo, o kateri je maršal Brozović že pred dvema dnevi poročal, da so jo partizani po velikih bojih popolnoma ustavili.

Nemci so začeli kampanjo proti Jugoslovanom pred več kot mesecem dni s 14 do 20 divizijami, podprti s tanki in letali, ter so poglajali partizanske sile z njihovih postojank ob jadranski obali v notranjost Jugoslavije.

Partizani prešli v ofenzivo

Tam so se partizani, o katerih se računa, da štejejo okoli 250.000, za silo oboroženih mož in žensk, postavili v bran, in so 50 tisoč prebivalcev Harkova je gledalo, ko so obežali nacistične zločince

Trije Nemci in en Rus, ki je bil v službi Gestapa, so plačali za masaker na vislicah

HARKOV, 19. decembra. — Trije člani nemške armade in en ruski izdajalec, ki so bili spoznani krivim grozodejstvom nad ruskim civilnim prebivalstvom, so bili oboješeni danes ob 11:15 na trgu sredi porušene Harkova, medtem ko je množica 50 tisoč moških, žensk in otrok opazovala in navdušeno odobraval.

Ko so štirje Ford truki odpejli od vislice, s katerih so visela trupla četvorice, je množica kmetov in delavcev predrla skozi kordon stražnikov in se vsula prav pod vislice.

Otroci so sedeli na strehah, medtem ko so drugi prebivalci opazovali eksekucijo skozi okna napol podrtih in požganih poslopj, ki se nahajajo na trgu.

Javen proces proti četvorici

Tako so umrli stotnik Wilhelm Langheld, star 52, častnik nemške proti-špijonažne službe, poročnik Hans Ritz, star 24 let, poveljnik čete udarnikov; policijski korporal Reinhardt Retzlaw, star 39 let, in Mihaj Petrovič Bulanov, star 26 let, Rus, ki je bil v službi Gestapa kot šofer.

Vsi štirje so bili po javni obpravnavi, ki je trajala več dni, spoznani krivim grozodejstvom nad ruskimi civilisti, vojnimi ujetniki in ranjenci Rdeče armade. Proces je bil eden najbolj dramatičnih, ki jih beleži sodobna zgodovina.

Langheld in Ritz sta imela na sebi uniforme z vojaškimi insignijami in odlikovanji, ter čepice, ki se nosijo tekom aktivne vojaške kampanje. Rus Bulanov je skoro omedlel, ko mu je bila položena zanjka okrog vratu, in bi se bil zgrudil, a ko bi ga ne bili podpirali stražniki.

Motorji štirih truckov, ki so pripeljali na smrt obsojene, so

glasom zadnjih komunističev svobodnega jugoslovanskega radija pričeli z vrsto protinapadov.

Pritiskajoč svoje protinapade proti močnejšim sovražnim silam v centralni Bosni, so partizani zavzeli močno utrjene nemške pozicije blizu Banje Luke in prodrli v predmestje omenjenega važnega železniškega in rudniškega središča.

Istočasno je 11. partizanska brigada podvzela ofenzivo proti železniški progi med Banjo Luko in Prijedorom, vitalni progi za prevoz nemških čet med Zagrebom in bosanskimi kraji, kjer se je vršila odločilna borba; ter zasedla železniško postajo Piskavice.

Partizanski komunisti javljajo, da so širom vzhodne Bosne, v goratem Sandžaku, v južno-zahodni Hrvatski in južno-zahodni Bosni v teku boji največje silovitosti in da je sovražnik povsod utrpel težke izgube.

Množica je kričala in stiskala pesti

Medtem ko so obsojenci čakali svojo usodo, je Mjasikov, govorec v mikrofon, počasi in slovesno prečital pravorek, s katerim je bila odredjena eksekucija štirih vojnih zločincev.

Truki, na katerih so stali obsojenci, so se premaknili naprej, in množica, kričeč in stiskajoč pesti, je pritisnila naprej.

Obpravnavi proti četvorici, ki so bili prvi, ki so bili obtoženi v smislu izjav predsednika Roosevelta, premierja Churchill in maršala Stalina za prosekucijo vojnih zločincev, je trajala tri dni. Ko je snoči popolnoma Mjasnikov naznanil pravorek smrti, je tisoč oseb, ki so bili priča strahotam nemške okupacije ter so bili navzoči v sodni dvorani, viharano aplavdiralo.

Vsi obtoženci so imeli zagovornike in proces se je vršil natančno po predpisov zakona za kriminalne prosekucije. Prosekucijo je vodil polkovnik N. K. Dunajev.

Vsi trije Nemci so očividno do zadnjega pričakovali, da uidejo smrti in so ostali hladnokrvni, dokler niso bili pozvani, da rečejo zadnje besede, predno bo izrečena kazen. Potem pa so se zrušili in moledovali za milost.

Vsi trije so v celoti priznali umore žensk, otrok, starcev, vojnih ujetnikov in ranjenih ruskih vojakov, ampak trdili so, da so le izvrševali ukaze nacistične vlade in nemške visoke komande.

Fašistična zarota odkrita na Siciliji

Z zavezniškega glavnega stana v Alžiru se poroča, da so zavezniške oblasti na Siciliji odkrile in zadušile zaroto skupine mladih Italijanov, ki so se zavzeli, da sabotirajo zavezniška prizadevanja in da za hrbtom zavezniških armad organizirajo celice fašistične stranke.

V zaroto so bili zapleteni večji del mladi ljudje, katerim je preskrbela denar neka 22 let stara bogata Italijanka z imenom Maria D'Alì, ki je označena kot dijakinja prava na rimski univerzi. Vodja skupine, ki je priznal obstoj zarote, je bil 20-letni Cataldo Grammatico, tudi dijak na univerzi in bivši tajnik fašistične omladinske organizacije Gioventa Italiano Littorio.

Združeni odbor južnoslovanskih Amerikancev, L. Adamič in ameriško javno mišljenje.

NEW YORK, N. Y. — Izmed knjig, katere je ameriška armada določila, da jih izda za naše vojake, ki se bore na raznih frontah, je za nas najzanimivejša ona, ki jo je spisal Louis Adamič po svojem obisku v Jugoslaviji, "The Native's Return" — naši vojaki bodo imeli na razpolago 50.000 izvodov tega dela in sicer bo dobila mornarica deset tisoč teh knjig, armada pa štirideset tisoč. Čitanje te knjige bo dalo našim vojakom brezdvoma boljši vpogled v zgodovino in razmere bivše države Jugoslavije.

S tem je ponovno dokazano, da ima naš pisatelj L. Adamič odličan ugled med odgovornimi uradnimi osebnostmi. Ta njegov ugled je tudi glavni vzrok, da je Združeni odbor južnoslovanskih Amerikancev pod njegovim predsedništvom dosegel tako vidne uspehe v prav kratkem času svojega obstanka.

Danes vsi vplivni ameriški listi prinašajo resnico o Jugoslaviji; njihove analize so točne in objektivne. Mihajlovičev mit se je razblinil v nič in bo kmalu pozabljen.

Najnoveši dokaz, da je delo našega Združenega odbora in posebno še Louis Adamič s tega, odprlo oči javnemu mišljenju v Ameriki, je analiza, ki jo je prinesel v svoji zadnji številki (za december) precej vplivni in konservativni mesečnik "The Atlantic Monthly". Ta analiza se nanaša na civilno vojno na Balkanu in se zлага v našim stališčem in mnenjem v tej zadevi na celi črti. Atlantic Monthly piše:

"Tudi tam (v Jugoslaviji) se istotako pojavlja vprašanje zastopstva prošlosti in bodočnosti. To sporno vprašanje sliči onemu v Grčiji, vsled katerega so razdeljeni grški patrioti, pojavlja se v Italiji in ga je slutiti tudi v Španiji.

"Ali naj bo vlada, ki bo prišla na oblast v Jugoslaviji po vojni, slična oni, ki je obstajala, ko je Hitler navalil na deželo, ali hoče postati iskreno demokratična federacija? Kralj Peter in njegova vlada v izgnanstvu predstavlja povratek srbske oblasti po monarhistični tradiciji. General Draža Mihajlovič in njegovi četniki simbolizirajo to monarhistično-srbsko stran spora.

"Legendarni Tito", general Josip Broz in njegovi pogumni partizani simbolizirajo težnjo spremembe. Njihova namera jeli jutri.

Junior "Jeep"

Mary Adams vozi svoj junior "jeep" po cestah mesta Chicago, Ill. "Jeep" je domačega izdelka ter ima zelo majhen motor.

RUSI ZDROBILI NACIJSKO ČRTO NA SEVERU

Rdeče čete so napravile 20 milj globoko vrzel in zavzele 500 vasi in sel. 20 tisoč Nemcev padlo v teku petih dni.

MOSKVA, 20. decembra. — Komanda Rdeče vojske je danes objavila prvo uradno poročilo o svoji ofenzivi na severnem koncu fronte, iz katerega je razvidno, da so Rusi v teku zadnjih petih dni zdrobili nemške postojanke na 50 milj dolgi fronti, v katero so zabili 20-mlj široko vrzel, pobili 20 tisoč Nemcev ter zajeli dva tisoč ujetnikov.

Ofenziva se nahaja pod poveljstvom gen. Ivana Bagramijama, ki je načelnik prve baltičke frontne armade. Njen cilj je mesto Polotsk, kjer se nahaja važen železniški center v bližini stare poljske in latvijske meje.

Obseg ruske zmage je razviden iz naznanila, da so čete Rdeče vojske v teku petih dni zavzele nič manj kot 500 vasi in sel. Sedaj se Rusi nahajajo samo še 40 milj od Polotska, ter prodirajo dalje preko zmaznega terena v trikotni formaciji, ki jo tvorijo mesta Polotsk, Nevel in Vitebsk.

Ko se je začela ta ofenziva, so bili Rusi okoli 70 milj od latvijske meje, iz česar je razvidno, da so na dotičnem sektorju napredovali nad 18 milj in pol.

Uradno se poroča, da so Nemci utrpeli silne izgube v moštvu in materialu, katerega je mnogo padlo v ruske roke.

Nemški radio v Parizu je naznanil, da je nemška komanda odredila umik svojih čet "na nove postojanke, da se s tem nevtralizira vrzel" v fronti. Tudi radijska poročila iz Berlina in Rima kažejo nemško vznemirjenost nad novimi razvoji na fronti ob Baltiku.

STANJE CHURCHILLA SE OBRAČA NA BOLJE

LONDON, 19. decembra. — Poročila nekje z Bližnjega vzhoda, kjer se nahaja ministrski predsednik Churchill, katerega je pljučnica položila v posteljo, pravijo, da se je njegovo stanje obrnilo na bolje. Njegova temperatura je padla in pljučnica izginja.

POGREB

Pogreb pokojnega Thomasa Smicklase se bo vršil iz Grdinovega pogrebnega zavoda v turek, ob 9. uri jutraj v cerkev sv. Nikola in nato na Cal-nvary pokopališče. Pokojni zapušča tukaj soprog Marijo, tri sinove Thomas, Nicka in Michaela (zadnja dva se nahajata pri mornarici nekje na morju), pet hčera: Marijo Grecedence, Anno Vlahovič, Martho Steg, Heleno Keller in Angelo Lube, ter devet vnukov. Bil je član društva Zumberački sinovi št. 32 HBZ, ter je nad 25 let delal v Cleveland Graphite Bronze Co.

PEVSKI ZBOR "JADRAN"

Jutri večer ob 8. uri v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd., se vršijo redne vaje pevskega zbora "Jadran". Članstvo je prošeno, da se polnoštevilno udeleži.

Amerikanci zavzeli San Pietro v Italiji

Nacijska gorska postojanka je padla po skrajno krvavih bojih; ameriške čete so za zmago plačale visoko ceno

ALŽIR, 19. dec. — Zavezniški stan je danes uradno naznanil, da so čete ameriške pete armade pod poveljstvom gen. Marka W. Clarka po srditih bojih, ki so zahtevale veliko žrtev, zavzele vas San Pietro, eno najbolj močno utrjenih gorskih postojank nemške zimske linije v Italiji, potem pa napredovale eno milj dalje od porušene vasi.

Nekoliko severovzhodno od San Pietra pa so Amerikanci napadli in po hudem boju zavzeli 2000 čevljev nad morsko gladino se nahajajočo vas San Carasuola, ki leži severozapadno od kraja Filignano.

Obenem peta armada nadaljuje z borbo za odtrganje znatnega dela ceste med Cassino in Rimom na sektorju, kjer se drugo krilo zavezniških sil prizadeva nacije zbiti z njihovih postojank na gori Lungo, južno od ceste, ki vodi v Rim.

Uspeh britske armade

Resni boji se tudi nadaljujejo brez odmora na fronti osme britske armade na jadranskem koncu bojne linije, kjer je bilo na glavnem stanu naznanjeno zavzetje kraja Poggio Fiorio, osem milj južnozahodno od Ortone in štiri milje severovzhodno od Orsogne.

Borba v zraku je vsled slabega vremena danes večji del počivala, ampak ameriški bombniki B-26 Marauders so vprizorili napad na kraje v severni Italiji in na francoski Rivijeri, kjer so bombardirali sovražne komunikacijske linije.

Pot v dolino odprta

Zavzetje San Pietra je odprlo pot v dolino Liro, ki je bila delno odprta že pred desetimi dnevi, ko so Amerikanci iztrgali Nemcem gorska vrhova Cammino in Maggiore v pokrajini Mignano.

Amerikanci so danes brez odlašanja začeli potiskati naprej ter sedaj ogrožajo vas San Vittorio, ki se nahaja miljo in pol od San Pietra na cesti, ki vodi proti Rimu.

Visoka cena zmage

Borba za San Pietro je bila v teku dva dni in dve noči in Amerikanci so za zmago plačali visoko ceno v ubitih in ranjenih. Nekatere stotine so izgubile vse častnike in moštvo, ki je bilo bodisi ubito ali ranjeno. Kot pravijo poročila iz frontne linije, ostané ta bitka zapisana v rekordih ameriške armade kot ena najvažnejših borb te vojne.

Nemci so zgradili močne utrdbe kroginkrog in znotraj vasi in se zakopali v gorske dupline in kleti. Amerikanci niso imeli nobene druge izbire kot da so vas zdrobili v prah.

NA OBISKU PRI VOJAKU

Poznana Mrs. Theresa Petkovšek, 6719 Richmond Rd., South Euclid, O., se je danes v spremstvu Miss Hermine Smerdel, E. 66 St., podala na obisk k svojemu sinu korporalu Ed-die, ki se nahaja v vojaški službi v Fort Sill, Oklahomi. Njegov naslov je: Cpl. Eddie Petkovšek, Btry B, 472 F. A. Bn., Fort Sill, Okla.

Božična številka "Enakopravnosti"

Že odkar izhaja naš dnevnik "Enakopravnost," to je nad 25 let, se je vsako leto v božičnem tednu izdalo posebno izdajo "božično številko," v kateri so naši trgovci in obrtniki, čestitili in voščili svojim odjemalcem vesele praznike ter se jim zahvalili za naklonjenost. Ta številka je običajno obsegala med 18 in 32 strani. Tudi za letošnji božič smo nameravali izdati enako številko, toda vojne razmere so tu, in z njimi je treba ob vsaki priliki računati. Vojne razmere so vzrok, da je danes treba toliko sprememb v običajih, ki so bila v veljavi leta in leta.

Vlada vedno poziva, da mora ljudstvo na domači fronti štediti na času, materialu, itd. Poštne oblasti prosijo, da se jih ne preobloži naenkrat z poštnimi paketi in odposiljkami, kajti tudi poštnih delavcev pri manjkuje. Vodstvo "Enakopravnosti" skuša storiti svojo dolžnost v tem prizadevanju, in zato je tudi odločilo, da se za časa vojne napravijo nekatere spremembe pri izdajanju božične številke. Prišlo se je do prepričanja, da ako bi se izdalo božično prilogo tokom božičnega tedna, v kateri bodo cenjeni naročniki našli čestitke in voščila svojih trgovcev, da bo ustrezno vsestransko. Oglasi trgovcev ne bodo izgubljeni v veliki izdaji, čitateljem bo lažje slediti zanimivemu četcu v božičnih prilogah, in breme na naše raznašalce ne bo preveliko, ker vsaki dan po par dodatnih strani jim ne bo delalo težko. Upamo, da bodo naši cenjeni trgovci upoštevali to spremembo, kajti prepričani smo, da bo tudi njim v korist.

Našim čitateljem pa priporočamo, da pri nakupu božičnih daril in drugih potrebnih za hišo in dom, nabavijo pri domačih trgovcih, katerih želja je vedno prvostveno postreči, točno in po zmernih cenah. Obiščite domače trgovine, kjer vam se ne bo treba drenjati in ne plačevati pretranih cen.

Želeč vsem naročnikom in prijateljem "Enakopravnosti" vesele božične praznike, ostajamo s spoštovanjem

Uprava "Enakopravnosti"

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOSTI"

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE - HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Sundays and Holidays
SUBSCRIPTION RATES (CENE NAROCNINI)

By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
(Po raznašalcu v Clevelandu in po pošti izven mesta):
For One Year - (Za celo leto) \$6.50
For Half Year - (Za pol leta) 3.50
For 3 Months - (Za 3 mesece) 2.00

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:
(Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):
For One Year - (Za celo leto) \$7.50
For Half Year - (Za pol leta) 4.00
For 3 Months - (Za 3 mesece) 2.25

For Europe, South America and Other Foreign Countries:
(Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):
For One Year - (Za celo leto) \$8.00
For Half Year - (Za pol leta) 4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

Kdo je kongresnik George A. Dondero?

Kakor je bilo poročano pred par dnevi, je bil pisatelj Louis Adamič v kongresu Zed. držav skupno z vojnim departmentom tarča napada od strani kongresnika George A. Dondero, ki je protestiral proti temu, ker je bila na vladne stroške natiskana in razdeljena med vojake in mornarje knjiga "The Native's Return," v kateri je Adamič opisal vtise svojega obiska v Jugoslaviji. Kakor znano, je bilo omenjeno delo književna senzacija prvega reda, s katerim se je Adamič uveljavil kot obče priznan ameriški pisatelj. To je priznal pred kratkim celo N. R. Howard, urednik "Cleveland Newsa," ko je v zvezi s kritiko zadnje Adamičeve knjige, "My Native Land," zapisal, da se "The Native's Return" lahko prišteva med klasična književna dela.

Kdo je ta Dondero, ki se je tako vznemiril? "Ameriška Domovina," ki je o zadevi poročala na svoj originalni način, je bila navzlic velikanski plohi besed, s katerimi je incident čisto po svoje "raztolmačila," jako previdna, da ne bi izdala svojega "heroja" Dondero, ki mora biti brez dvoma "velika luč" v kongresu, kajti to je prvič, da naša javnost sliši o njem. Niti njegovega prvega imena mu ni privoščila naša vrla soseda, temveč označila ga je le kot "poslanca Dondero iz Michigana."

Kake vrste ptič je ta Dondero ni težko uganiti, kajti v svojem napadu na Adamiča in vojni department Zed. držav se je opiral na notorični Diesov odbor, čigar predsednik je kongresnik Martin Dies, burbonski demokrat iz Texasa, čigar zahrbtno ruvanje proti Rooseveltovi administraciji in new-dealskim demokratom in liberalcem je tako znano, da o tem sploh ni treba izgubljati nadaljnih besed. Ker George A. Dondero ni demokrat, temveč republikanec (kar je "Ameriška Domovina," ki se sicer ob vsaki priložnosti ponaša s svojo lojalnostjo napram demokratski stranki, seveda previdno zamolčala), je jasno, da je sovraštvo do Roosevelta in njegovih prednih socialnih smernic tista vez, ki družbi burbonskega republikanca iz Michigana z burbonskim demokratom iz Texasa. Treba je namreč razumeti, da napad na Adamiča je bil le sredstvo, da se udari po Rooseveltovi administraciji, kajti vojni department, ki je poveril tisk in razdelitev Adamičeve knjige, je vendar del administracije.

Toda o tem dičnem Donderu smo ugotovili še nekatere druge zelo zanimive reči. Dondero je očitno italijansko ime, kar samo na sebi ne pomeni dosti, dasiravno bi bilo to dejstvo moglo služiti uredniku naše sosede za opozorilo, kakšen je zajec, ki tiči za tem grmom. Ampak ta Dondero ni le italijanskega porekla, temveč je bil tiste čase, ko so bile take reči še varne, eden izmed tistih, ki so se javno navduševali za fašizem in njegovega poglavarja Benito Mussolinija. To interesantno okolščino smo slučajno odkrili te dni, ko smo čitali knjigo "Under Cover," znamenito delo John Roy Carlsons, ki razgalja fašistične in fašizmu prijazne elemente v Zed državah. (Ta knjiga je izšla že v več kot polmilijonski nakladi, in razširila se je po deželi kot ogenj na preriji, potem ko je bilo založniku in knjigarnam širom dežele zagroženo, da bodo toženi, ako knjige ne umaknejo s trga. Založnik in knjigotržci so grožnjo ignorirali, in faktorji, ki so grozili s tožbami, so lepo stisnili rep med noge.)

Znano je, da sta imeli Nemčija in Italija skoro prav do vstopa Amerike v vojno v Zed. državah mogočno razvito javno propagando. Italijanska fašistična propaganda je med drugim izdajala list z imenom "Fair Play," čigar izdajatelj je bil neki Louis Caroselli. Sotrudniki tega lista so bili razni nacijski in fašistični agentje in sovražniki demokracije, kakor Friedrich E. Ahagen, tovariš notoričnega nacijskega propagandista George Sylvester Vierecka, in nič manj notorični "ameriški fašist" George Deatherage. In med sotrudniki omenjenega fašističnega

propagandnega organa, kakor razvidno iz knjige "Under Cover," je bil tudi republikanski kongresnik George A. Dondero, ki je za neko izdajo tega lista napisal članek z značilnim naslovom "U. S. Never Was a Democracy." (Zedinjene države niso bile nikdar demokracija.)

To je torej možak, kateremu "Ameriška Domovina" poje čast in slavo, ker je Adamičevo ime privlekel pred kongres Zed. držav.

Ako je Dondero prečital "The Native's Return," lahko razumemo, zakaj ga je to slavno Adamičevo delo še prav posebno vznemirilo. V tej knjigi je namreč Adamič opisal fašistični zločin na Bazovici, kjer so Italijani 6. septembra 1930 usmrtili s strelji v hrbet štiri slovenske fante: Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča. Dalje tudi slučaj fašističnega barbarstva v vipavski vasi Vrhpolje, kjer je neki jetični italijanski učitelj z imenom Sottosenti slovenskim šolarjem, ki jih je zasačil, ko so govorili slovensko, ukazal odpreti usta, nato pa spustil svoj pljunek na njih jezike. Kako so okoliški kmetje, najbrže očetje otrok, neko noč Sottosantija ubili, nakar je bilo več naših ljudi obsojenih na dosmrtno ječo na Liparskih otokih, fašisti pa so Sottosantiju v vasi, kjer je bil za učitelja postavili spomenik kot "fašističnemu mučniku" in kot žrtvi "slovenskega barbarstva."

Lahko si predstavljamo, da Dondero ne mara, da bi o tem čitali ameriški vojaki, ki se danes nahajajo v Italiji in ki utegnejo v bližnji bodočnosti priti tudi v naše zaslužnjene primorske kraje, toda tragično je, da je v tem svojem prizadevanju našel zaveznika v uredniku slovenskega časopisa!

UREDNIKOVA POŠTA

Družabni večer 11. decembra na čast Louis Adamiča je sijajno uspel

Detroit, Michigan. — Že pred 7. uro zvečer so bili v spodnjih prostorih Slovenskega delavskega doma zavzeti vsi sedeži in z napetostjo se je pričakovalo častnega gosta. Točno ob 7. uri je May Knez pripeljal Mr. Louisa Adamiča pred delavski dom. Vstopil je v spremstvu najstarejšega člana SANSa Jože Mentona v jedilnico. Gromovit aplavz ga je pozdravil. Ljubka Dorothy Kapel je pripela Mr. Adamiču najljubšo slovensko evetko, rdeči nagel na prsa. Burno ploskanje je pričelo, da prihaja pozdrav iz src vseh navzočih. Mr. Adamič se je z ljubeznjivim nasmehom zahvalil.

Pri večerji je vladal vzoren red. Sestra Mary Rant, ki je nadomeščala obolelo domačico Antonijo Ločniškar je gledala, da je bil vsak gost kar najboljšje postrežen. Njene pomagateljice naše vrle mladenke Dorothy Hribal, May Knez, Dorothy Kapel in sestre Kapel, Modic in Tehovnik so izkazale izredno pretnost pri serviranju. Glavar kuhinje sestra Frances Božič, priznana strokovnjakinja v pripravljanju okusnih jedil, je s svojim štabom sestrami Latenja, Strosberger, Kumer, Barich, Gregorich, Jurca, Naprudnik, Agnes in Helen Kržišnik in Kenich preskrbela, da je vsakemu zažarelo lice, ko si je naložil različnih dobrin.

Potice, ki so jih spekle sestre Kral, Klarich in Kržišnik so šle posebno v slast.

Prav svečano razpoloženje je vladalo v jedilnici. Izgledalo je, da se je vsak zavedal, da je v naši sredi rojak, ki je vso moč in ves svoj čas posvetil velečastni nalogi pomagati našemu narodu do svobode in boljše bodočnosti v obnovljeni, demokratični Jugoslaviji. Znali smo vsi, da se imamo le njemu zahvaliti, da nas pozna ves svet in se divi našim junakom in junakinjam v osvobodilni armadi. Odprl nam je vrata na mestih, kjer se bo odločalo o usodi narodov in njih bodočnosti, ko preneha ta strašna vojna.

Vse nas je vezala globoka, ne-sebična ljubezen do naših trpečnih bratov in sester, ki danes krvave in se bore za svoje in svojih potomcev svobodo. Po večerji smo šli v gornjo

dvorano, ki je bila prav lepo okrašena po zaslugi bratov Gregorica, Ločniškarja, Bariča in Dugarja. Ker ni bilo mogoče vsem gostom hkrati postreči se je počakalo, da je vsak povečerjal. Dvorana se je hitro praznila in po 8. uri se je pričel program.

Naši mladi glasbeniki Dorothy in Stanley Kapel in Rudy Horvat so nam zaigrali ameriško himno in Hej Slovani. Mnogočaka je navdušeno pela in ploskala. Brata Jurca in Kotar sta spretno vodila zbor.

Brat Kotar je s primernim govorom predstavil Mr. Adamiča, množica je navdušeno vstala in vzklikala Adamiču, a ko je pričel govoriti je nastala popolna tišina. Prišel je v slovensčini, a ker mu je bilo znano, da od navzočih je mnogo tu rojenih, ki angleščino bolje razumejo je nadaljeval v angleščini.

V spretni mojsterski besedi je na kratko opisal položaj na Balkanu, odnosno v Jugoslaviji in z živo besedo dokazal naši mladini, da je lahko ponosna na domovino svojih staršev in naše ljudstvo, ki neprestano krvavi za svobodo in se bori tako junško, kot noben drug narod pod sličnimi pogoji na svetu. (Govor bo ponatujen v angleški sekciji naših glasil.)

Govoru je sledila zanimiva diskuzija. Vsem vprašanjem je Mr. Adamič mojstersko odgovarjal. Po dvorani je vladala tišina, vsak se je bal, da ne bo kaj preslišal.

Apelu brata Jurca in Kotarja, da podpremo veliko delo SANSa in Združenega odbora jugoslovanskih Amerikancev so se vsi navzoči častno odzvali. Nabralo se je \$487.00, še sam Mr. Adamič je priložil \$10.00.

Vsem, ki so pripomogli, da je ta naša prireditel tako sijajno uspela prisrčna hvala.

V nedeljo popoldne 12. decembra je govoril Adamič v Cass Tech. Auditorium o priliki praznovanja obletnice Vseslovenskega kongresa. Udeležba je bila velika. Mr. Adamič je žel največje priznanje. Obe prireditvi bodo ostale v trajnem spominu. Za podružnico šte 1 SANS Lia Menton, tajnica.

Zahvala

Cleveland, Ohio. — Podružnica št. 39 Slovenskega ameriškega narodnega sveta se tem potom zahvaljuje slovenski javnosti za tako lep odziv, ob priliki ljudskega shoda dne 14. novembra. Bil ni samo velik moralni uspeh, temveč tudi finančni uspeh, o čemer boste slišali, ko bodo v javnosti priobčeni računi.

Da je taka priredba vsestransko uspešna, je seveda treba veliko pridnih rok, ki vršijo delo pred priredbo, na dan prireditve in nekateri še po prireditvi. Vse to delo pade največ na izvršni odbor in njegove odseke. Vsem tem gre veliko priznanje. Ta odbor pa je sklenil se zahvaliti javno našim lojalnim in požrtvovalnim pevkam in pevcom, ki vselej in povsod izpopolnijo pevski program in to seveda vselej brezplačno.

Zato naj prejmeta najlepšo zahvalo pevki "Zarje" Josephine Turkman in Sophie Ileršič, kot tudi pianist Poljak; solisti Glasbene Matice: June Marie Babitt, Tončka Simčičeva, Louis Belle, Frank Plut in John Nosan. Prav prisrčna hvala g. Ivanu Zormanu, ki je te pevce spremljal na klavirju. Hvala Ann Adams za krasno podano recitacijo.

S hvaležnostjo smo vzeli na znanje darilo poznanega svetilničarja Jamesa Slapnika st., ki je poslal par ducatov lepih rdečih nagelov za govornike in pridne rediteljice v dvorani. (Rediteljice so bile od sledečih društev: od Dram. zbora Ivan Cankor, Glasbene Matice in Comrades št. 556 SNPIC).

In končno zasluži zahvalo in priznanje za svojo poslugo pri programu na odru, tvrdka B. & J. Radio Service.

Vsi smo veseli uspešnega shoda. Kdor koli je prispeval kaj gmotno, pomagal dejansko ali s svojimi talenti, naj ima prijetno zavest, da je pomagal dobri stvari.

Zato vsem stotera hvala!

Odbor podružnice SANSa št. 39.

Zapisnik

seje SANSa 21. avgusta 1943

(Nadaljevanje)

7. Dati moralno in — čim mogoče — materialno podporo Narodni osvobodilni vojski in partizanom ter drugim ljudskim gerilcem v južnoslovenskih in balkanskih deželah, ki se že dve leti bojujejo proti ošiču in doprinašajo ogromne žrtve.

8. Izdelati načrte za uspešno pomoč, ki jo bodo morda južnoslovenski Amerikanci in njih prijatelji drugih narodnosti mogli dati južnoslovenskim narodom v dobi rekonstrukcije.

9. Prikazati ljudstvom zavestniški dežel očitiden namen prevladajoče skupine v jugoslovanski vladi v Londonu, da ustanovi v Jugoslaviji novo vojaško diktaturo.

10. Priporočiti Združenim narodom — zlasti Zedinjenim državam, Sovjetski zvezi, Veliki Britaniji in Čehoslovaski — da stopijo v zvezo z Narodnim protifašističnim osvobodilnim svetom Jugoslavije. (Ustanovitev take zveze se zdi logična z ozirom na to, da je vrhovno poveljstvo za bližnji vzhod stopilo v vojaško zvezo s Titom, vrhovnim poveljnikom partizanskih sil v Jugoslaviji, ki je podrejen omenjenemu Narodnemu protifašističnemu o s v o b o d i l n e m u svetu.)

Zalar: Kot ameriški državljani nikakor ne morem pripoznati osvobodilne fronte in ob-

WAC

Mary Lou Ferguson, stara 26 let, je bila imenovana "Poster Girl," potem ko je bila odbrana kot WAC pri armadnem letalskem oddelku, katere slika je najbolj učinkovita. Njeno sliko se bo rabilo za reklamo rekrutiranju v žensko armadno organizacijo.

Miss Coolidge je pri WAVES

Miss Betty Coolidge, daljna srodnica bivšega predsednika Calvina Coolidge, je bila sprejeta k WAVES. Svojo uniformo je prejela v Hunter kolegiju, kjer bo deležna svoje bazične treninge.

enem biti član tega odbora, ki hoče priporočati, da tudi zavestni vlade priznajo osvobodilno vojsko. Kot Američani ne smemo priporočati niti zahtevati kakršne koli oblike vlade. Dokler nismo vprašani, čemu silimo v to stvar? Kot ameriški državljani ne morem biti del odbora, ki je proti tem principom. Strinjam pa se z ostalim programom, ki je bil sprejet. Tudi navdušeni ljudje so v odboru, kot na primer Bogdanovič in Petrinovič, ki sta vsak darovala po \$2500.00 Združenemu odboru. SANS je obljubil darovati \$1000, ravno tako Hrvti, Srbi, Bolgari in Macedonci.

Zaitz: Ali je Butkovič obljubil denar v imenu HBZ?

Kuhel in Zalar: Ne, v imenu Hrvaškega kongresa.

Zaitz: Glasoval sem, da se od SANSa daruje \$1000, ker sem bil pod vtisom, da bo tudi Hrvaški narodni kongres daroval tako vsoto.

Kristan: Glede izjave, čemu smo glasovali za njo? Cela izjava je demokratična. Nekateri se bojite besede "partizani." Toda oni so edini, ki se bore v Jugoslaviji proti ošiču, nobene druge organizirane sile ni. Mihajlovič je le legenda. Celo Fotič je pred kratkim rekel, da je Mihajlovič le še zgodovina, edini pa, ki se uspešno bori proti nacijem in fašistom, so partizani. Gabrovšek kot šef JIC, kjer je dejstvo o priznanju partizanov javno znano, tudi tega ne zanika. Tito, voditelj partizanov, je Hrvat. Reče se, da so partizani "komunisti." Verjemite mi, da sem imel s komunisti več bojev v svojem življenju kot pa kateri drugi izmed vas. Bil bi prvi, ki bi glasoval proti partizanom, ako bi bili partizani komunisti. Najbrž, da jih nekaj je, mogoče tudi nekaj voditeljev. Siguren pa sem, da ogromna večina partizanov ni

ŠKRAT

"Nikoli bi ne verjela, da je v morju toliko vode!"
"Da, a to ni še nič, saj vidiš šele površino!"

"Gospodična Minka, če bi vas sedaj poljubil, ali bi poklicali mamo?"

"Zakaj pa mamo? Ali bi hoteli tudi njo poljubiti?"

"Ah", je dejal Pepe zasanje no, "če bi vedeli, kako ste lepi!"

"Čudili se boste, jaz to vem", je odgovorilo mlado dekle hudomušno.

"Torej pazite, s e d a j bomo spregali," je dejal učitelj: "Živim, živim, živim, živim, živite, živite. — Tako, sedaj mi ponovi, pepček!"

"Vsi živijo!" je dejal Pepček.

komunistična. In nikdo me ne bo prepričal, da so odlične slovenske osebe, ki so se pridružile partizanom, komunistične. Reakcija hoče, da bo Jugoslavija ostala kot je bila, partizani pa hočejo novo Jugoslavijo, nov svet. Tisto Mihajlovičevo slavo pa so fabricirali v uradu jugoslovanske vlade v Londonu. Čemu bi torej ne podprli osvobodilne vojske? Toliko o točki 7. Točka 10 pa ničesar ne zahteva, pač pa le priporočila Združenim narodom zvezo z narodnim anti-fašističnim svetom, katere sedaj še ne obstaja; obstaja le vojaška zveza. Priporočamo torej nekaj logičnega, ne zahtevamo pa ničesar. Bratje in sestre! Med Srbi, Hrvti, Bolgari in Macedonci ni bilo nobene, ki bi nasprotoval kaki točki. Slišati bi morali Srbe, kako so apelirali na seji, da bi ne smelo biti glasu proti izjavi. Ravno tako Bolgari.

Zalar: Če so poročila pravilna, tedaj je ameriška in britanska vlada dobro informirana kdo se bori v Jugoslaviji. Jaz se ne strinjam z jugoslovansko vlado. Niti nisem jaz eden tistih, ki je prejel kakše medalje od nje kot se nekdaj namiguje. Toda nisem glasoval za dotični dve točki, ker sta proti mojim principom.

Cainkar: Tukaj ne gre za obliko vlade, pač pa, katerega bomo mi ameriški Slovenci podprli; one, ki se borijo in tvegajo svoje življenje proti sovražniku, ali one, ki so ljudstvo izkoriščali, sedaj bi se za pet radi povrnil na stara mesta? O vladi bodo ljudje doma sami odločili.

Kuhel: (Čita brzojavko od Adamiča in druga poročila, ki se nanašajo na aktivnosti osvobodilne vojske in o ujetnikih-partizanih, katerih 10,000 je bilo osvobojenih iz koncentracijskih taborišč v Siciliji.)

Oman: V izjavi se odbor izroče le proti nacizmu in fašizmu, izreči pa bi se morali proti vsem — tudi proti komunizmu. Treba je tudi v izjavi povedati, kaj se misli z besedo "demokracija," da se jo tolmači slično kot si jo mi tukaj tolmačimo. Seveda Slovenci ne marajo tiste Slovenije kot je bila. Želim jim avtonomijo, toda Slovenija sama je premala, torej je potrebna federativna Jugoslavija. (Dalje prihodnje)

Božićna priloga "Enakopravnosti"

Prestopno leto 1944

Leto 1944 je spet prestopno leto. Le od kod koledarju ta muha, da imajo tri leta po 365 dni, pa pride četrto leto, ki ima na vsem lepem 366 dni, en dan več. In tisti, ki zagledajo luč — ali bolje: mrak — tega sveta na ta navrženi dan, tri naslednja leta ne morejo praznovati rojstnega dne, vsi drugi pa si najbrž skrivaj manemo roke, češ: spet se nam je življenje za en dan podaljšalo; to leto je daljše, koncem leta bomo pa le starejši samo za eno leto. Toda ti računi so zgolj prevara samega sebe. Prvič se življenje nič ne ravna po koledarju, kadar mine, pa mine, drugič pa so si tudi vsa leta prav za prav enaka. Koledarsko leto traja namreč natančno 365 dni, 5 ur, 48 minut in 45.97 (torej skoraj 46) sekund. Da pa se izognemo tej računarski telovadbi po urah in da se leto ne zaključni na zadnji dan starega leta ob 5, 48 minut in 45.97 sekund zjutraj, so nam znanstveniki na pobudo papeža Gregorja XIII. ukazali, naj vsako leto mirno štejemo kar kratko na 365 dni. V štirih letih pa se iz ostankov ur, minut in sekund nabere skoraj en nov dan in znanstveniki so ga potisnili v 29. februar. Tako vsako prestopno leto dobimo prav za prav nazaj tisti dan, ki smo ga štiri leta v zgoraj omenjenih urah, minutah in sekundah koledarju odpustili. Tako v prestopnem letu nismo nič na boljšem, ampak moramo biti veseli, da smo prišli "na svoje."

Vzporedni korak s soncem.
Edino zanesljivo merilo za merjenje časa je gibanje nebesnih teles, ki z največjo natančnostjo kakršno jim je mogel ukazati le Stvarnik, v določeni razdobjih opravljajo svojo pot. Že od nekdaj je človeštvo skušalo meriti čas po gibanjih lune, ki se tako zanimivo in redno šali na nebu, ali soncu, ki nam z vso točnostjo vodi letne čase, meri dan in noč. Kadar pride do neke točke na vzhodu, je pomlad, ko se pomakne do neke točke proti jugu, je zima — kakor bi pribil. Sonce nam je danes prva ura in prvi koledar. Ko pa so nam znanstveniki ostanke štirih let zbrali v en dan, v 29. februar, spet ni bilo prav. Teh ostankov se namreč v štirih letih ne nabere za cel dan, ampak samo za 23 ur, 15 minut in "skoraj" 4 sekunde. Da pa se nam, ki se najlažje spominjamo dogodkov "tistega leta, ko je bilo snega do pasu," ni treba ukvarjati s temi minutami in sekundami, nam je papeževa komisija tudi ta 29.

februar enostavno namerila na 24 ur — dala nam je cel dan, čeprav po solncu ni cel. V stoletjih pa bi spet prišli preveč navzkriž s prvo uro, solncem. Tako sedaj vsako leto koledarju nekaj odpustimo, kar vsako četrto leto dobimo nazaj, toda — preveč. Sonce pa je neizprosno na svoji poti in ne odpusti. In ko se tega "preveč," kar mu ukrademo vsako prestopno leto, spet nabere za 1 dan, nam ne dovoli prestopnega leta, ampak le navadno leto s 365 dnevi. In papeževa komisija je nekako pred 400 leti izračunala, da se to zgodi na tista po redu prestopna leta, katerih število je deljivo s 100; zato taka leta niso prestopna, čeprav bi sicer prišla vrsta nanje. Tako niso bila prestopna leta 1700, 1800, 1900. Pa tudi tako še ne pridemo skupaj s solncem. Zato so izrecno določili, da leto 2000 bo prestopno leto (čeprav je deljivo s 100), prestopno bo tudi leto 2400, kakor je bilo prestopno tudi leto 1600. Po tem računu gremo še dokaj točno vzporedno s solncem. In vse to je potrebno samo zaradi tega, ker smo prekomodni, da bi leto šteli kot 365 dni, 5 ur, 48 minut in 45.97 sekund, marveč enostavno pravimo 365 dni! — Ni čuda, da prav sitnemu človeku pravimo: "Natančen kot ura."

Julij Cezar in cesar Avgust

Človeštvo pa je merilo čas že zdavnaj pred našim koledarjem. Veliko se je ukvarjalo, da bi iznašlo neko tako mero, ki bi povsem točno merila gibanje nebesnih teles. Nekdaj so čas merili po gibanju lune, rimski cesar Numa Pompilius pa je l. 717 pr. Kr. odpravil lunino leto, ki je povzročalo še večje zmede, in vpeljal solčno leto. Namesto prejšnjih 10 mesecev je leto razdelil na 12 mesecev. Prvi mesec je bil dotlej marec, Numa Pompilius pa ga je odstavil in za prvega postavil januar, ki je dobil ime po rimskem bogu Janus, bogu začetka. Februar pa je prišel za zadnjega v leto, zato je zanj ostalo najmanj dni, samo 29.

Toda niti teh 29 dni se februar ni dolgo veselil. V "julijanski reformi koledarja" so ga prikrajšali še za en dan. Dotlej je bil peti mesec v letu julij, imenovan po Juliju Cezarju, ki je imel 31 dni. V dobi cesarja Avgusta pa so rimski zvedoslovci sprevideli, da jim bo morda še prav hodilo, ako kak mesec v letu imenujejo tudi po njem. Izbrali so zato prvi mesec po juliju in ga imenovali avgust. Toda na njihovo smolo je imel ta mesec samo 30 dni, julij pa 31! Brž so vzeli od zad-

njega meseca v letu, februarja, en dan in ga dali avgustu. Tako je tudi avgust prišel do 31. dni, februar pa je ostal na koncu leta z 28 dnevi. Z isto reformo so premetavali tudi mesece, ki so ohranili svoja imena, čeprav niso več ustrezala njihove vrstnemu redu. Tako je september ostal september, čeprav po novem ni bil več sedmi mesec (septem—sedem), in december je ostal december, čeprav ni bil več deseti mesec (decem—deset).

Gregorijanski koledar

Toda tako urejeni koledar ni odgovarjal solncu. Vsako leto je šlo v nič 5 ur, 48 minut in 45.97 sekund, ki jih je sonce sicer dalo, toda v koledarju jih ni bilo. Vsako četrto leto se je iz tega nabral skoraj cel dan, ki ga v koledarju tudi ni bilo. Tako je sonce merilo človeštvu dneve po svoje, koledar pa po svoje. Koledar je meril prekratko leto. Življenje je sicer kljub temu trajalo do smrti, toda po tej poti bi se lahko zgodilo, da bi koledar že kazal julij novega leta, veličastno sonce pa bi kazalo in dajalo še zimo prejšnjega leta. Ta "julijanski koledar" je sonce prihiteval, merjenje časa ni bilo zanesljivo, ker je čas tekel drugače.

Zato je papež Gregorij XIII. v 16. stoletju sklical učenjake z vsega v tistem času znanega kulturnega sveta, da bi to popravili in koledar spravili v sklad s solncem. Od uvedbe julijanskega koledarja pa do takrat je bil koledar že za 13 dni spredaj — skoraj pol meseca. Zato je papež l. 1582 s posebno okrožnico vsemu krščanskemu svetu določil, da oktober tega leta teh 13 dni, ki jih je julijanski koledar od časa Rimljanov do tedaj nabral, izgubi: in bilo je 4. oktobra, naslednji dan pa so pisali: 15. oktobra. Da pa bi koledar za naprej hodil vzporedno s solncem, je ta komisija vpeljala prestopno leto z 1 dnevom več, ki se vrsti vsako četrto leto z izjemami let, ki so deljiva s 100 in še posebnimi izjemami, kakor smo jih zgoraj opisali.

Prošnja

Z belimi prstki
trka na okno
zimsko kraljica Snežena.

S hladnega lica,
z ustnic ledenih
diha ji prošnja iskrena:

"Lačni krog hiše
ptički ubogi
letajo, tožijo — čujte!

Drobnega zrnja,
suhih drobtin
brž jim na okno nasujte!"

Cvetice spomladi

Človeškega življenja si brez cvetlic sploh misliti ne moremo. Že od davnih dni so cvetlice znak lepega, čistega in vzvišenega. Cvetlice spremljajo človeka na vseh njegovih potih od rojstva do smrti, cvetlice morajo govoriti namesto nas, izražati naša čustva, prav tako kakor žalost, ljubezen, prijateljstvo, spoštovanje. Cvetlice morajo dostikrat povedati to, česar usta ne smejo ali ne morejo povedati, cvetlice nam pomagajo, da pozabimo na marsikatero bridko razočaranje.

Tudi v stanovanju imamo radi cvetlice v lončkih. Negovati jih pa moramo skrbno, saj ni nič žalostnejšega kakor pogled na blede zanemarjeno cvetlico. Spomladi je treba cvetlice presaditi. Ko se koreninice cvetlice v lončku tako razvijejo, da preprežejo ves ozki prostor v posodi, začnejo stradati, saj pride cvetlici poglavitna hrana iz koreninice. Spomladi je čas, da damo cvetlici sveže prsti in malo večji lonček. Cvetlico pa moras v drugi bivališče prav previdno preseliti.

Najprej izloči prav previdno kepo s koreninami iz starega lončka. Nato vzameš drug lonček, ki je samo za prst večji od prejšnjega. Če je lonček nov, storiš najbolje, če ga namočiš v vodo, ker bo potem bolj pro-

pusten. Če pa imaš že rabljen lonček, ga s sodo in krtačo dobro osnaži.

Na luknjico v lončku položi primerno črepinjo.

Sedaj vzameš cvetlico, odstraniš staro prst in z roko previdno razrahljaš koreninice, ker drugače koreninice ne morejo prodreti v novo prst. Cvetlico vtakneš v lonček in narahlo nadevaš zemljo okoli rastline.

Za različne rastline uporabljamo različno zemljo. Nekateri cvetlice uspevajo samo v rahli črni prsti, druge v ilovici, tretje v apnenčasti, četrte pa v peščenici. Tiste presajene cvetlice, ki rabijo črno prst,

moramo takoj precej izdatno zaliti. Kakteje in druge cvetlice, ki uspevajo najboljše v ilovici, pa zalijemo šele dva dni po presajenju, ker drugače rade segnižejo korenine.

Nekatere cvetlice, zlasti nageljni, begonije in pelargonije, najlepše razmnožujemo s potaknjenimi. Tak poganjek, ki pa mora biti svež in zelen in imeti lepo razvite, velike liste, nagneš vodoravno v drug lonček s pripravljeno zemljo. — Vodoravno položeni poganjek zatakneš z vejico v novo prst lončka. Tako pustiš obe rastlini popolno cvetice, ki rabijo črno prst,

to odkrhneš novo sadiko, ki bo v novem lončku lepo rastla.

SIVILASJE ZAVOLJO NEDOSTAJANJA VITAMINA

Norveška raziskovalca Lunde in Kringstad sta osamila iz kvasa novega činitelja v kompleksu vitamina B, ki sta mu dala ime činitelj Bx. Ta vitamin je pri poskusih s podganami preprečeval zunanji znak ostarelosti, osivitev dlak. Da-li bi imel iste učinke tudi na človeka, je treba šele dognati. Morda bo mogoče z zadostnim dovajanjem primernih vitaminov odpraviti ali preprečiti osivitev.

Mr. in Mrs. Frank Mihcic

Gostilna

7114 ST. CLAIR AVE.

Pri nas dobite prvovrstno 6% pivo, vino, žganje ter okusen prigrizek. — Se priporočamo za obilen obisk.

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želimo vsem našim gostom in prijateljem

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želimo vsem našim odjemalcem
in prijateljem!

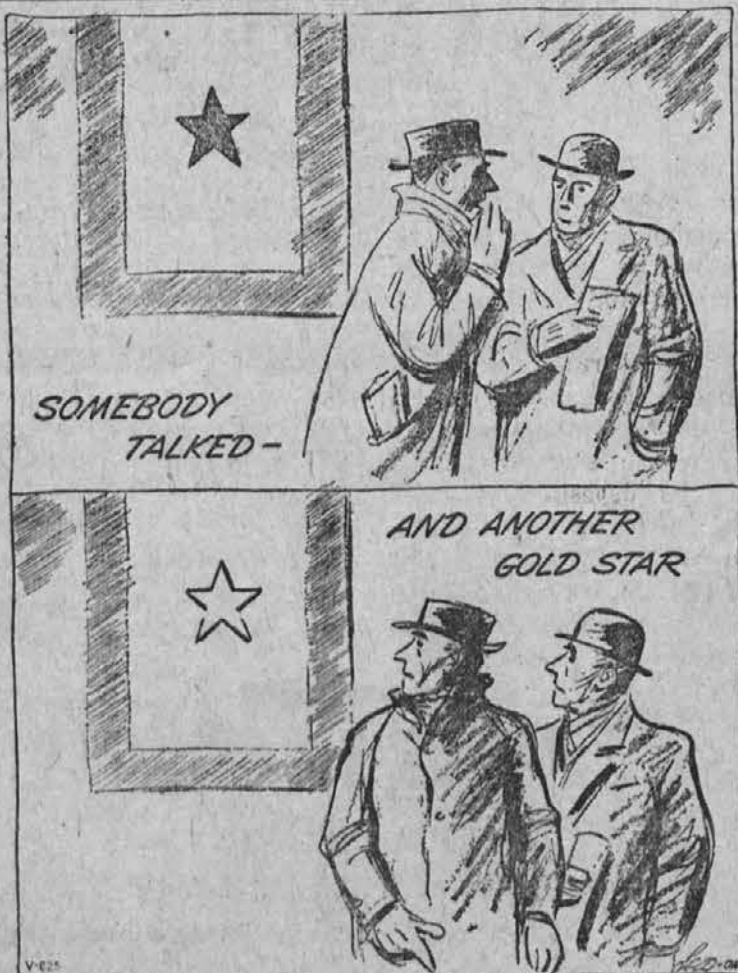
The Double Eagle Bottling Company

JOHN POTOKAR, lastnik

6511-19 St. Clair Avenue

HEnderson 4629

Cleveland, Ohio

GAY INN CAFE

LIQUOR — WINE — BEER

6933 St. Clair Avenue

ENDicott 8811

MARN IN SIMCIC, LASTNIKA

Prav vesele božične praznike in srečno Novo leto želimo vsem!

Zahvalimo se za naklonjenost dosedaj in se pripočamo za bodoče.

Odprto do 2.30 ure zjutraj

Postrežemo z dobrim pivom, vinom in žganjem ter s prigrizkom.

RUDY'S MEAT MARKET

4506 Superior Avenue

HENDERSON 8638

AGNES BUKOVEC

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želimo vsem našim odjemalcem in prijateljem!

Se priporočamo, da si nakupite pri nas najboljše, svežega in doma prekajenega mesa.

LOUIS ERŠTE

6802 St. Clair Avenue

BONDED WINERY NO. 156

HENDERSON 3344

Želimo prav vesele božične praznike in srečno Novo leto vsem našim gostom!

DELICIOUS CANDIES

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želi vsem

ANTHONY USS

6502 Superior Avenue

CIGARS AND CIGARETTES — ICE CREAM

ENDicott 9711

FRANK PAULIN

ATLANTIC GASOLINSKA POSTAJA

Vogal East 61st in St. Clair Avenue

ENDicott 9104

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želimo vsem našim odjemalcem in prijateljem!

Naša postrežba vam bo v zadovoljstvo
Zahvaljujemo se vam za naklonjenost v preteklosti

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želi vsem

TECK'S TAVERN

882 EAST 185th STREET

IVanhoe 9560

Mr. in Mrs. Joseph Tekavcic, lastnika

Pri nas dobite vedno dobro pivo, vino in žganje ter okusen prigrizek in veselo družbo.

F. GOLOB:

Moč groba

On je bil mlad častnik, ona hčerka hotelirja. Vsak dan je prihajal v hotel. In zgodilo se je, da je mladi in postavljeni častnik zahrepenel po njej, ki je, vsa mlada in sveža kot komaj razcvetela vrtnica, prihajala med goste, se sprehajala po vrtni, brala in vezla v utici konec sadovnjaka. Sreča njegovega srca je bila popolna, ko je zlatolas hotelirjeva hčerka nagnila k njemu svojo glavo in priznala bolj s srcem kot z ustinami: "Tudi jaz te ljubim."

Prva leta zakona. Kako so bila srečna! Kot prvi cvet vijolice so opojno dehtela. Rodil se ji je sinček Dušan. Potopljena v blaženost sta ga opazovala, spremljala vsak njegov gib in oskrbela zanj z močjo vse svoje duše. Toda komaj je sinček dobro shodil in začel ponavljati za njima besede, je zbolel in vsa materina nega in očetova skrb ga nista rešili. Umrl je.

Takrat je padlo na njun zakon nekaj kot slana na cvetočo rožo sredi majnika. Prvo bridko in globoko rano jima je zadal čas. Ali se bo ta rana kdaj zacelila? Zacelila tako popolno, da niti brazgotina ne bo ostala?

Rodil se je drugi otrok. Milica. Spet so oči materine in očetove zažarele v sreči. A že je začelo ključati v srca: Ali ne bo tudi ta otrok umrl? —

Strah. Upanje in spet strah. Ko je bila Milica stara štiri leta, se je temna slutnja uresničila. Umrla je. Takrat je mati zajokala, kot ni še nikdar dosegel in v onemogli jezi nad zloščjo usode in v svoji preveliki žalosti, je rekla možu: "Čemu, čemu se rode otroci, ko pa umrjo, preden se zavedo samega sebe?"

Tri leta po Milicini smrti se je rodil tretji otrok. Oče in mati sta bila spet srečna v skrbi, da bi si ga ohranila.

"Ivan, kaj misliš, zakaj je bilo potrebno in prav, da sta Dušan in Milica umrli? Vsaka stvar je za nekaj, pravijo. Za kaj bi bila torej smrt najinih otrok?" je vprašala nekoč Vika moža, ko sta sedela v mrakotnem večeru na vrtu in ji je otrok zaspal na rokah.

"Vika moja, kako bi to mogel vedeti! Morda bova kdaj pozneje spoznala tudi to."

Kdaj pozneje? Bog ve! Otroci so rastle in je bil močnejši kot sta bila Dušan in Milica. Starši so se nehali bati zanj. Saj mu ni nič grozilo.

Toda sreča se ti izmuzne takrat, ko meni, da se to najtrdnjeje sklepa. Tako se je zgodilo tudi to pot. Otroci se je nekoč igral na terasi, ko je zagledal mater, je hotel k njej. Tekel je po stopnicah, pa se mu je spodrsnilo, da je padel na glavo, se pobil in — umrl.

"Troje otrok se nama je rodilo," je tožila žena, "a sedaj nimava nikogar več."

"Kaj hočem doma? Žena je sama in sam dolgčas povsod," je govoril Ivan. "Med prijatelji se vsaj razvedrim." In je šel.

Ženo je to bolelo. Iskala je krivdo in krivca.

Krivde ni našla. Krivec je bil mož. Naklonjenost in ljubezen do njega je minevala. Iskala je utešitve v družbi prijateljic, ki jih je našla več kot dovolj. — Prav polagoma ji je vstajala v zavest misel: "Nisva za vkup." Nič več ni pazila na dom s tisto skrbjo kot nekoč.

Rodil se je četrti otrok. Kazalo je, da bo rana ozdravela, da se bo razpoka zalila. Toda ni se. Le še večja je postajala razpoka. Le še bolj se je gnajala rana. Ta vez je bila vse prešibka in vse prepozno je prišla.

Zakonca sta se že ogibala drug drugega. Vedno bolj sta se navezovala vsak na svojo družbo. Le otroka sta oba ljubila iz dna srca. Ravnala pa sta, kot da se drug pred drugim sramujeta svoje ljubezni.

Vedno bolj se je razpirala razpoka. Družba vsakega od njiju je prinesla svoj del na oltar nesreče njunega zakona. Otroci ni rastle pod vzgojo njunih rok. Imel je odgovornost, ki se je znala živeti v hišni položaj. V njenem varstvu je rastle kot roža v cvetličnjaku. V razkošju se je topil, a žejal je za materino in očetovo ljubezen in dobroto. Onadva pa sta komaj še vzdržala drug ob drugem.

"Čemu trpiš? Predlagaj razpoko!" so nagovarjali ženo.

"Ne! Sin je tu. Kaj bo z njim? Majhen je še."

"Sina vzameš s seboj. Le opogumi se!"

Ta črv je vztrajno ril. Sčasoma je dosegel svoj namen.

"Ivan, ločiva se. To najino življenje je razbit lonec, ki se zvezati ne da več."

"Ne, Vika! Nikdar!"

Ostalo je pri starem, a črv ni miroval. Prišlo je do poloma.

Ločila sta se. Takrat je jokal njun četrti otrok, in če bi jima takrat rekla usmiljena duša: "Dajta, ostanita! Zaradi otroka živita složno in pošteno kot nekoč, pa bi bila ostala. Toda te usmiljene duše ni bilo. Razšla sta se. Sicer res, da s trpkostjo v duši, toda razšla sta se in čas ozdravi vsako rano."

In ta, četrti, ni umrl. Živel je kot v opomin in svarilo obema. Kot magnet ju je zblíževal, a združiti ju ni mogel. Prešibak je bil.

Zgodilo pa se je, da je umrl ravno, ko je skušal in hotel stopiti v borbo, borbeno življenje. S smehljajem na ustnih in z neizpolnjeno sanjo v očeh, je stopil v onostranstvo.

Očeta in mater je zadelo v živo. Bolj ju je zapela ta smrt, kot smrt Dušana, njunega prvega sina, ki je umrl že davno, ko sta bila še mlada in — srečna. Danes nista bila več srečna. Več sta trpela kot prej. Saj sta edino ona sama poznala skrite tajne srca.

Ko sta to spoznala, se jima je obudila vest. Obudili so se spomini kar sami od sebe. Kar je bilo nekoč grenkega, je v njihovi luči izginilo, ostalo je le to, kar je bilo srečnega in lepega. Spomini so mučili dušo. Vest je očitala: Čemu? Mar bi ne bilo

bolje, da nista poslušala hinavskih prijateljev? No, in kaj sedaj? Kaj sedaj? Težki so bili očitki vesti. Težka je bila njuna starost, ki bi morala biti lepa.

Zadnje dni oktobra je deževalo. Žalostni Vsi sveti! Ljudje so prinašali zadnje cvetove. Bele krizanteme so se svetile na grobovih in drobne lučke so brlele ob njih. Srca je poljubila dihoonostranstva.

Ivan in Vika sta prišla na grob svojega četrtega, mrtvega sina. Sama, žalostna, izmučena. Stala sta drug ob drugem in opazovala plamene sveče. Molil ni nihče od njiju. Skrivna teža ju je tiščala k tlom. Vest je očitala, da sta posredna krivca smrti tega mladeniča, svojega sina.

Množica je valovala, veter je upihoval sveče, dež je mrščal. Molitev je plavala preko pokopališča. In glej, vse je ukazovalo: "Spravita se!"

Mati je molče pokropila grob in ponudila možu. Vzel je, pokropil grob, vrnil steklenko in se nehoti zazrl v ženini obraz. Česa je iskal? Čez dolgo je rekel:

"Hvala. Za pokoj tega sina, ki je bil najin, pa naju ni imel."

"Da," je dahnila, čuteča trpkost besed.

"Pa bi naju bil moral imeti in mogel bi naju imeti!" je sam zase mrmral. "Pa je bil sirota, pri živih starših brez njih." Hipoma se je obrnil k njej.

"Povej, ali te je kdaj pekla vest! Mene je."

Sele čez dolgo je slišal pritažen, bolesten: "Da!"

"Popraviti bi bila morala, pa misva. Danes pa nosiva kazeno za greh." Ni govoril njej. Sam zase je mrmral, toda razumela je. Rezalo ji je v dušo in jo ganilo. In kot da ji je žarek milosti božje zasijal v srce, je rekla: "Pa bi danes popravila. Ni še prepozno."

"Da se ni prepozno? ... Da bi popravila? ..."

"... Kar se še popravi da! Še moreva delati dobro. Hočeš, Ivan?"

Molk. Srca se bore. Množica valovi, moli. Sveče ugašajo, krizanteme počasi umirajo, da postanejo enake njim, čigar domove kraste.

"Da, Vika."

Kot da je sonce posijalo. Kot da so skale padle z ramen. — Njun mrtvi četrti otrok ju je blagoslovljal, ko sta skupaj odhajala od njegovega groba. V življenju ni imel moči, da bi ju združil, šele smrt ga je tako poveljala.

"Glej, Vika! Smrt najinega fanti, ki je umrl v cvetu mladosti, je bila preračunana v najino spravo. V srečo današnjega dne ..."

"Da," več ni mogla ...

Sla sta molče. V lepšo starost in smrti v naročje!

"Vsa zdravniška pomoč je bila zastoj," bere Pavle v časopisu o svojem prijatelju, ki je umrl. Žena ga opozori: "Ti, tega zdravniška moramo tudi k nam poklicati, kadar bo treba, ker nič ne računa."

KUPITE CVETLICE ZA BOŽIČ

Za božič smo založili našo cvetličarno z najrazličnejšim, ter najlepšim umetnim in svežim cvetjem. Priporočamo vam, da pridete k nam po vaše božične vence in šopke za okras vašega doma.

Svež šopek cvetlic je najlepši dar za ženo, mater ali dekleta. Razveselite jih!

Prav vesele božične praznike in srečno Novo leto vsem odjemalcem in prijateljem!

Ignac Slapnik

Slovenska cvetličarna

6102 ST. CLAIR AVE.

HENDERSON 1126

MR. & MRS. LOUIS STRNAD

1168 East 77th Street

Mesnica in grocerija

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želimo vsem odjemalcem.

Vsem našim odjemalcem in odjemalkam kot tudi prijateljem in znancem, ki so tekom leta obiskovali našo trgovino, se lepo zahvaljujemo in upamo, da nam ostanete naklonjeni tudi v prihodnjem letu.

Vsem pevcem, staršem in kulturnim delavcem ter mojim odjemalcem želim vesel Božič ter srečno Novo leto!

LOUIS SEME, lastnik

»SEME'S CAFE«

6507 St. Clair Ave.

Vesele božične praznike in srečno, blagoslovljeno Novo leto vsem našim odjemalcem, prijateljem in sorodnikom želi

OBLAK FURNITURE

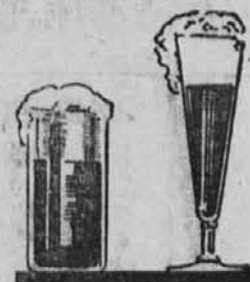
6612-14 St. Clair Avenue

HENDERSON 2978

Oglejte si našo razstavo najlepših in najbolj pomembnih daril za Božič in Novo leto.

LOUIS IN JENNIE OBLAK

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želi vsem

NOVAK'S CAFE

756 East 200th St.

MR. in MRS. A. J. NOVAK, lastnika

Dobro sveže pivo, pristno vino in žganje dobite vedno pri nas.

Prav vesele božične praznike in srečno Novo leto 1944 želim

Mr. in Mrs. John Polc

Four Points Tavern

SLOVENSKA GOSTILNA

660 East 152nd St. cor. Saranac Rd.

Mulberry 9504

NIGHT CLUB — Odprto vsako noč do 2:30 zjutraj

Pri nas vam prijazno postrežemo s finim žganjem in dobrim 6% Standard pivom, ter pristnim vinom inokusnim prigrizkom. Dobra godba za ples, vsak petek in soboto.

VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO
želijo vsem, ter se toplo priporočajo za naklonjenost v
letu 1944 sledeči

ČEVLJARJI

- HARRY GEFFEN**
15707 Waterloo Road
- FRANK DACAR**
17308 Grovewood Avenue
- FRANK MARZLIKAR**
16131 St. Clair Avenue
- AMERICAN SHOE REPAIR**
D. Modica
642 East 185th Street
- MICHAEL UREK**
18509 St. Clair Avenue
- FRANK ZAUBI**
17436 St. Clair Avenue
- MATH ZABUKOVEC**
16817 Waterloo Road
- TONY ZUPANCIC**
524 East 152nd Street
- MAX PERLMUTTER**
755 East 152nd Street

CHAS. ROGEL & SIN

6526 St. Clair Avenue

Krojačnica in čistilnica oblek

Vesele božične praznike in srečno Novo leto
želimo vsem!

Se priporočamo, da si daste obleko napraviti pri
nas, kakor tudi, da se poslužite našega podjetja kadar
daste obleko izčistiti ali zlikati.

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želi vsem

MRS. ROZI ZDESAR

687 EAST 200th STREET
IVanhoa 3788

V naši hardware trgovini imamo polno zalogo
stvari za vaš dom.

ANTON IN ANČKA LUZAR

6723 ST. CLAIR AVENUE
Gostilna

Pri nas dobite vse vrste dobro žganje, dobro pivo
in vino in dober prigrizek. Ob priliki se oglasite pri nas
Vesele božične praznike in srečno Novo leto želimo
vsem gostom in prijateljem!

NAZNANILO

Cenjenim rojakom priporočamo našo gostilno v poset.
Vam bomo dobro postregli s finim 6% pivom,
žganjem in vinom ter z dobrim prigrizkom. Se toplo
priporočamo za obilen obisk starim in novim odjemal-
cem.

FRANK PRIMOŽIČ

1297 East 55th Street
GOSTILNA
ENdicott 9692

Vam želi vesele božične praznike in srečno Novo leto!

LADO BOŽIČ:

Idrija v slovenski literaturi

Z izrazitimi in pomembnimi li-
terarnimi delavci, pesniki in pi-
satelji, se idrijska kotlina z vso
svojo okolico ne more bog zna
kako ponášati. Pri vsem o-
gromnem številu inteligence, ki
je izšla iz Idrije in kljub lepe-
mu patriarhalnemu življenju,
ki je tam vladalo, nimamo niti
enega pesnika in pisatelja v
pravem pomenu besede. A tudi
nobena knjiga leposlovne vsebi-
ne ne govori o življenju idrij-
skega rudarja, meščana in oko-
liškega kmeta. Samo ena povest
živi v našem slovstvu, samo ena
majhna knjiga govori o življe-
nju pri srebrnem studencu, a še
to je spisal tujec, ki ni poznal
do dobra niti Idrijčana niti nje-
govega življenja.

Kje tiči temu vzrok? Pred-
vsem v tem, da je bil idrijski
rudar in vse njegovo pokolenje
vedno privezan na trdo delo in
težko borbo za vsakdanji kruh
in njegovo izboljšanje. — Samo
ta, ki je izšel iz rudarske druž-
ine in okušil njeno življenje, sa-
mo ta bi bil lahko njen glasnik,
njen poet. Toda teh je bilo ma-
lo in še ti so se morali boriti za
svoj obstanek in bili že iz mla-
dih let usmerjeni radi tega v
resno in praktično življenje in
delo svojih očetov, ki je bilo da-
leč odmaknjeno od sveta ro-
mantične in domišljije. Zato nič
čudnega, da so se oni, ki so
končali študije, posvetili samo
praktičnim poklicem, v katerih
so se dobro obnesli.

Meščan je živel v svojem kro-
gu in se v njem vrtel iz dneva
v dan. Višja plast je bila ta, ki
se ni menila za rudarjevo živ-
ljenje in zato razumljivo ni mo-
gla postati njegova glasnica.

Končno okoliški kmet, pred-
vsem mali bajtar, ki se je ubi-
jal s svojim življenjem po na-
ših grapah in vrhovih, tudi ni
mogel poslati svojih otrok v
mesta, da bi študirali. Edino
možnost razmaha jim je nudil
duhovniški poklic, zato nič čud-
nega, da sta edina pesnika, prvi
iz Idrije in drugi iz okolice,
oba duhovnika.

Tujci niso poznali sveta in
neba naše ozke doline, da bi la-
ko o nas pisali. Še v novejšem
času beležimo par plahih posku-
sov tipanja od daleč tja v i-
drijsko dolino. Vendar so to le
poskusi, kajti življenje v rudar-
skem reviru se ne da le od da-
leč opazovati, treba je v nje-
go sredo. V povojni dobi, ko se
je pričela razvijati tudi delav-
ska literatura, pa je bila Idrija
že odtrgana od dela.

Končno ne smemo pozabiti še
enega važnega dejstva, t. j. re-
alke, ki ni nudila klasične izo-
brazbe in je usmerjala mladino
le v tehniko in druge praktične

poklice. Oni pa, ki so študirali
že pred ustanovitvijo realke na
zunanjih šolah, so bili večinoma
sinovi uradnikov, ki niso imeli z
rudarjevim življenjem pravega
stika. Po dovršeni ljudski šoli
so navadno zapuščali mesto in
se vračali v dolino samo ob po-
čitnicah.

Idrija je dala mnogo inženir-
jev, živinozdravnikov, uradni-
kov, ni pa dala delavcev na fi-
lozofskem področju.

Prvi pesnik iz idrijske doline
je bil Staroslovenec in Prešer-
nov učenec Franc Svetličič, ki
je bil rojen 2. aprila 1814 v Za-
spani grapi v Idriji in ne v
Spodnji Idriji, kakor trde slov-
stvene zgodovine. Po končani
gimnaziji se je posvetil filozov-
skim in leposlovnim vedam in
bil l. 1839 posvečen za mašnika.
Bil je 17 let kaplan, l. 1856, pa
je postal župnik v Sorici in na-
to v Godoviču, kjer je leta 1879
stopil v pokoj. Pri polomu ban-
ke "Slavije" je izgubil vse svoje
premoženje in nato umrl kot re-
vež 22. marca 1881 v Ljublja-
ni.

Svoje lirčne in pripovedne
pesmi je priobčeval v "Novicah"
in "Slovenskem glasniku". Nje-
gove pesmi so hoteli izdati v
zbirki "Cvetje iz domačih in tu-
jih logov". Svetličičeva lirika je
zrastla iz življenjskih bojov in
izkušenj, iz njegove tihe in raz-
mišljajoče narave. V sonetih se
pozna močan vpliv Prešerna
(Zabavljica, Pesnik). V njih je
vsa njegova miselna izpoved.
Najbolj se zrcali njegova ose-
bnost v onih pesmih, v katerih
razmišlja o človeškem življe-
nju. (Pot skozi življenje, življe-
nja namen, življenje, Kupec,
Vprašanje in dr.). Včasih sledi
tudi Koseskemu in razmotriva
zgodovino Slovencev in njihove
domovine (Na planini, Hruš-
ca). Svoje zgodovinske pesmi
pa je raje prilagodio Vodniko-
vim rimam. Včasih je zapel tu-
di o ljubezni do narave in tožil
po izgubljeni mladosti in njeni
sreči (Tolažba po zimi. Čudno
jezero). Spesnil je tudi par do-
brih pripovednih pesmi, v kate-
rih opisuje posebno rad sred-
njeveške zgodovinske in prav-
ljene motive (Turški križ. Cer-
niško jezero. Ukleti graščak).

Dve leti mlajši od njega je
bil njegov ožji rojak iz Ledin
nad Idrijo Anton Zakelj, ali ka-
kor se je sam podpisoval Rodol-
jub Ledinski. Rojen je bil leta
1816, umrl pa je l. 1868 pri sv.
Duhu nad Krškimi. Gimnazijo je
študiral v Karlovcu in Novem
mestu, licej in bogoslovje pa v
Ljubljani, kjer je l. 1842 postal
duhovnik. Bil je 26 let kaplan
po raznih krajih. Že kot bogo-
slovec je nabiral narodne pesmi
in bil v stiku s Stankom Vraz-
om. Zbral je v idrijskih hribih
najlepše narodne pesmi kar jih
sploh imamo, jih predelal in
priobčil v V. zvezku "Kranjske
čebelice", v "Novicah" in v
"Carnioli" (Mlada Breda, Mla-
da Zora, Spanjščice). Škoda, da
jih je močno popravljaval tako je-

zikoslovno kot vsebinsko, ter ta-
ko zbrisal pravo ljudsko umet-
nost. V pesnikovi ostalini so
shranjeni prvi zapiski narodnih
pesmi, ki jih je pričel zbirati le-
ta 1839.

V njegovih lastnih pesmih se
pozna Prešernov vpliv tako v
jeziku, kakor v obliki. Prešer-
nu je bil blizu tudi po svobodo-
ljubnosti in kritičnosti. V svo-
jem življenju in poklicu ni bil
srečen, sobratje so mu napra-
vili nešteto krivic in prega-
njanj. V svojih pesmih je izra-
žal preproste misli in dogaja-
nja prepletena s sarkazmom.
Njegovi verzi so brezhibni, po-
sebno soneti, katerim se pozna
Prešernov vpliv. Zal, da pesmi
niso vse originalne. Znana je
"Razna pota" in epska pesni-
tev "Vilkovo", ki sta prirejeni
po nemških pesnitvah, dokazu-
jeta pa njegovo jezikovno in o-
blikovno znanje. Zadnjo svojo
pesem je posvetil Anastaziju
Grunnu, znanemu nemškemu
pesniku, ki je kot graščak naj-
bolj zatiral dolenske kmete.

Kmalu za tema pesnikoma se
je rodil 1821 v Idriji Dragotin
Dežman. Umrl je v Ljubljani l.
1889. Kot pesnik se je pojavil
še leta 1844, l. 1861 pa je mož že
vskočil v nemški tabor in je bolj
znan po tem svojem skoku, ka-
kor po literarnem delu. Zrastel
je s prvo mlado slovensko ge-
neracijo in z njo tudi nekaj ča-
sa delal. Pisal je v "Slovenijo"
in v Bleiweisov "Slovenski ko-
ledarček". Pesnik ni bil. Zato
so njegove pesmi bolj prilož-
nostnega in političnega znača-
ja. Poznal je dobro nemško
slovstvo pa tudi Prešerna. Bil
je svobodomiseln in v opoziciji
proti očetu Bleiweisu. Zato je
bil prikljubljen med mladino, ki
ga je imela za voditelja, čeprav
jim ni izpolnil nad, ki jih je sta-
vila nanj. Leta 1854—55 ko so
bili v osmi šoli poznejši znani
slovenski pesniki in pisatelji,
jim je Dežman obljubil sloven-
ski leposlovni list. Ker pa ni bil
prav z iskreno dušo Slovenec,
se je kmalu skesal. Hotel je slo-
venstvo v nemškem objemu.
Nato je postal voditelj kranj-
skih Nemcev in izdajec nem-
ščurjev. V slovenskem slovstvu
ne pomeni veliko, bolj uspešno
je bilo njegovo delo na znan-
stvenem polju, kjer smo si ga
ogledali ob drugi priliki.

Kot jezikoslovec in prevaja-
lec se je odlikoval Matej Ciga-
le iz Dol. Lomov pri Črnem vr-
hu nad Idrijo. Živel je od leta
1819 do 1859. Važen je kot bo-
rec proti ilirstvu in kot sodela-
vec pri ustvarjanju slovenske-
ga znanstvenega jezika. Bil je
prvi urednik "Slovenije", v ka-
teri je do leta 1849 meseca
septembra odločno zagovarjal
ustanovitev Zedinjene Slovenije.
Teda se je preselil na Dunaj,
kjer je 38 let urejeval sloven-
ski del drž. zakonika, v kate-
rega je uvedel mnogo staroslo-
vanskih oblik ter pisal pravne
in terminološke članke za Raz-
lagov "Slovenski Pravitnik". —
(Dalej na 8. strani)

MRS. ROSE FRANK & SON

1301 East 54th Street

Gostilna

DINE & DANCE

Orkester igra vsak petek, soboto in nedeljo

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želimo
vsem našim gostom in prijateljem!

Zahvalimo se vsem za dosednji obisk ter se pri-
poročamo za v bodče. Postregli vam bomo z dobrim
pivom, vinom in žganjem ter s dobrim prigrizkom. Se
priporočamo za obisk.

WOLKOV JEWELERS, INC.

6428 St. Clair Avenue

Prav vesele božične praznike in srečno Novo leto vsem

odjemalcem in prijateljem!

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želimo vsem

SYLVIA CAFE

MR. IN MRS. MIKE PODBOY, lastnika

546 East 152nd St.

HAVE ONE WITH US

Pristno žganje, sveže pivo, dobro vino. Gorka in
mrzla jedila.

Veselejšie božične praznike ter srečnejše Novo leto želi
vsem odjemalcem in prijateljem in se priporoča

DANIEL STAKICH

Insurance Agency and Real Estate
Fire, Auto, Tornado, Plate Glass, etc.

15813 Waterloo Road

KEmore 1934

PETER KEKIC

6622 ST. CLAIR AVENUE

Gostilna

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želi vsem
obiskovalcem in prijateljem!
Pri nas dobite vedno dobro vino, pivo in žganje.
Se priporočamo za obisk.

MARTIN ŠORN

6034 St. Clair Avenue

SLOVENSKA RESTAVRACIJA

Želimo vesele božične praznike in srečno Novo leto
vsem odjemalcem, prijateljem in znanem!

Z našo točno in prijazno postrežbo, ter finimi gor-
kimi in mrzlimi jedili, zadovoljimo slehernega gosta.
Obiščite nas ob priliki tudi vi. Točimo tudi fino pivo.

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želimo vsem!

SLOVENSKA PEKARIJA

6724 ST. CLAIR AVENUE

J. Cerar in S. Simončič lastnika

Se iskreno zahvaljujemo vsem odjemalcem ter se priporočamo za naklonjenost v
bodoče. Postregli vam bomo najboljše z dobrim pecivom.

Naročite si pri nas okusno pecivo za praznike

Se priporočamo za obilen obisk

ZAKRAJŠEK FUNERAL HOME CO.

POGREBNI ZAVOD
6016 St. Clair Avenue
ENdicott 3113

Zahvaljujemo se vsem za dosedanje naklonjenost ter želimo prav vesele božične praznike in srečno Novo leto 1944!

Vesele božične praznike in srečno Novo leto!

MERRYMAKERS CAFE

4814 Superior Avenue

DOBRO PIVO, VINO IN ŽGANJE

Pri nas imamo najnovejši muzikalični aparat "Automatic Hostess" na katerem slišite preko tisoč komadov — samo dvajset enakih v mestu!

FRANK IN MARIAN SODNIKAR

PRIJATELJ'S PHARMACY

ST. CLAIR AVE. Cor. EAST 68th ST.

Prescription Druggists

ENdicott 4212

We Deliver

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želimo vsem našim odjemalcem in prijateljem!

L. R. MILLER COAL CO.

1007 EAST 61st STREET
Quality Coal Anytime and Anywhere
ENdicott 1032

Želimo prav vesele božične praznike in srečno Novo leto vsem odjemalcem in prijateljem!

MR. & MRS. JOHN SIMONČIČ

6524 St. Clair Avenue
GOSTILNA

Vsem gostom in prijateljem želimo vesele božične praznike in srečno Novo leto!

Se zahvalimo vsem za dosedanje naklonjenost ter se priporočamo za v bodoče. Postregli bomo z dobrim pivom, žganjem in vinom ter prigrizkom. Po naročilu vam pripravimo tudi večerjo.

FRANK SERSHEN IN SIN

GULF SUPER SERVICE

Vogal Waterloo Road in E. 158th St.

Damo vedno najboljšo poslugo

Prav vesele božične praznike in srečno veselo Novo leto 1944 želimo vsem in se priporočamo

Idrija v slovenski literaturi

(Nadaljevanje s 5. strani)

Glavno njegovo delo pa je bilo ureditev nemško - slovenskega dela Wolfovega slovarja, kjer je porabil tudi Vodnikov rokopis. Sicer se mu delo ni povsem posrečilo, ker ni iskal besed med živim govorom. Določal je tudi jezik šolskih knjig in sestavljal izrazoslovje za razne znanstvene panoge. Hvaležni pa smo mu, ker je ohranil mnogo lepih ljudskih izrazov.

Kot filozofa in bogoslovnega pisatelja moramo omeniti dr. Frančiška Lampeta, profesorja bogoslovja iz Zadloga pri Črnom vrhu. Živel je od 1859 do 1900. Spisal je Uvod v modroslovje 1887, Dušeslovje 1889-90, Zgodbe sv. pisma 1894. Znamenit je tudi kot ustanovitelj "Doma in Sveta" 1888, ki si je priporil v par letih lep ugled. Lampe je bil prepričan, da je Mahničev boj škodil ne samo slovenstvu, temveč tudi katolicizmu samemu. Z D. in S. je hotel prehiteti Mahniča, ki je ustanavljal svoj leposlovni list v Gorici.

Velikim duhovom stare generacije sledi sedaj le še manjše zvezde iz idrijskega kota.

Proti koncu preteklega stoletja se je pojavil v "Ljubljanskem zvonu" Ivan Kavčič, urednik goriške "Soče". Opisoval je idrijske motive.

Istočasno z njim ali malo kasneje se je oglašil v slovenskih listih in revijah tipičen rudarski glasnik Jože Zazula. Rojen je bil v Idriji 13. marca 1870. Pisal je pesmi, literarne in strokovne sestavke. V vseh moglih revijah in listih, izdal je v 1921 svojo revijo "Vrhu Razglednika", izdal je 1. 1908 "Jamske odmeve" in 1. 1938 pesmarico "Rudno bilo". V rokopisu ima venec sonetnih vencev, i šteje 214 sonetov in manjšo zbirko drugih pesmi, ki so nastale v letih 1888 do 1932 z naslovom "Ob soncu in svetilki". Zanimajo se tudi za idrijsko zgodovino.

Za njim sledi precej dolga praznina. Šele v povojni dobi moramo omeniti par literarnih delavcev, ki opisujejo in opjevajo Idrijo in rudarje.

Prednjači Matija Lipužič, rojen v Idriji, pozneje ravnatelj rudnika v Kočevju. Za leposlovje se je zanimal že v dijaških letih. Črtice in pesmi je pričel objavljati 1. 1907 v "Domačem prijatelju", "Jutru", "Gorenjcu", "Edinosti" in "Dnevu". Pisal je pod psevdonimom ali pod praviim imenom. Šele po vojni in sicer v letu 1926 je začelo njegovo pravo literarno delo. Pesmi so prinesli: "Gruda" (Premogokop na planem), "Zvonček" (Moj rodni kraj, Trbovlje itd.), "Pod lipo" (Moj oče, V strojnici), "Mladina" (Rudnik. Plavž).

Bolj v prozi kot v pesmih se je obnesel iz mlajše generacije Jože Krapš, učitelj na Trebnji v Poljanski dolini. Črtice, ki jih je objavljaval v "Jutru" in "Istri", opisujejo idrijsko življenje in pot pod očakom Blekašem. Zal.

da je že utihnil. Vsekakor smo od njega pričakovali še mnogo. Sem in tja se oglasita s kako črtico iz idrijskega življenja tudi Valo Bratina in Niko Pirnat, idrijska rojaka. Prav živahno se je bil lotil opisovanja našega življenja v goriški reviji "Družina" tudi Janko Osvald.

Poleg teh literarnih delavcev ne moremo in ne smemo tudi mimo pomembnih prevajalcev iz tujih slovstev. Dr. Janko Tavzes prevaja iz francoščine. Prevedel je do danes: Beg, roman (Henrie de Regnier). Nos, povest (Ed. About). Križi in težave, rojenega bratca (Ber-aud H.). Povesti iz dneva in noči (G. Maupasant), Notrdamska cerkev (V. Hugo).

Z Idričani smo pri kraju. Slednje naj še pesniki in pisatelji, ki so nekaj živeli v Idriji in opisovali idrijske motive.

Med pesniki je najbolj pomemben E. Gangl, ki je živel dolgo let kot vadniški učitelj v Idriji. V svojih pesmih opjeval Idrijo (Idrija), delavca (Mojster Habe) in čipkarico (Čipkarica).

Tudi mimo Iva Peruzzijsa ne moremo. Študiral je v Idriji in zaokrožil par priloznostnih. (Po-zdrav idrijskim rojakom, Idrijska malitev) in je zapisal tudi nekaj proze (Lirični intermezzo v Idriji).

Prezreti nikakor ne smemo tudi največjega slovenskega pisatelja Ivana Preglja, ki je živel v Idriji eno leto kot profesor in v tem času je dobil snov in osebe za svoje najlepše in najboljšo delo.

V Idriji je živel tudi dalj časa profesor dr. Ante Debeljak. V svoji zbirki pesmi: Sonce in senca je opisal narodnega od-padnika v Judi Iškarijotu, ki je tedaj živel v mestu kot profesor na realki.

Nekaj časa sta bivala v našem kotlu tudi pisatelj Fran Finžgar in Fran Znidaršič. Prvi je bil kaplan, drugi pa direktor realke. Če sta napisala kaj iz idrijskega življenja, ne vemo.

Končno moramo omeniti še pisatelja, ki je najbrže le večkrat obiskal naš kot, pa je v zadnjem času posegel v našo zgodovino. Je to France Bevk, idrijski sosed iz Cerklja. V legendi Poslednja tolažba, ki je izšla v njegovi zbirki "Legende", je opisal drobce idrijske preteklosti.

Važni so tudi raziskovalci idrijske zgodovine. Med domačimi so bili L. Tušar, ki je raziskoval v glavnem francosko okupacijo Idrije in o tem pisal v "Carnioli", dalje Ivan Lapaine, ki je pisal o Idriji v koledarju Mohorjeve družbe in Jože Brus, ki je pisal v "Dom in Svet". — Prof. Makso Pirnat je opisoval idrijske kronograme, idrijsko gledališče in kot prvi tudi lepoto idrijske okolice v Planinskem vestniku. Bil je naš prvi planinski pisatelj.

Še dva moža sta se izkazala kot idrijska zgodovinarja. Prvi je bil postojnski dekan Peter Hitzinger. Izdal je 1. 1860 prvo zgodovinsko knjigo o Idriji in njenem rudniku v nemškem jeziku.

Drugi za Idrijo zelo pomemben mož in zgodovinar pa je bil dekan M. Arko iz Zapotoka pri Ribnici, kjer se je rodil 19. septembra 1857. Umrl je v Idriji marca 1938. L. 1931 je izšla njegova Zgodovina Idrije. Izda-

la jo je katoliška knjigarna v Gorici. V knjigi je odlično obdelal našo cerkveno zgodovino, dočim je zgodovina rudnika zelo nepopolna, naše politično in kulturno življenje pa sploh izpuščeno. Najbrže iz zunanjih vzrokov.

Manjšo vlogo je igrala Idrija tudi kot kraj majhnih knjižnih založb in izdaj. Omeniti moramo politično društvo "Naprež" ki je izdalo malo knjižico "Naprež". Izšlo je več drobnih zvezkov gospodarskega in socialnega značaja, predvsem prevodi socialističnih pisateljev. Nekaj knjig je izdala tudi Rudarska federacija in knjigarna H. Sax, ki jih je tudi tiskala v svoji tiskarni.

Ozdravljen!

V številki neke revije je objavljeno (od človeka, ki je bil prej hud pijanec) pismo, ki ga piše iz zavoda za zdravljenje pijancev. Pisanje je naslovljeno na njegovo ženo in predvsem podaja uspehe tega karitativnega zavoda.

V pismu beremo med drugim:

"Če verjameš ali ne: čim sem obvladal prve neugodne občutke zaradi pomanjkanja alkohola, sem začutil, kako se nekaj novega dogaja v meni. Dohival sem moči, živlost, vedrost. Časih se mi zazdi, da sem ves pre-rojen. Seveda ima pri tem besedo tudi red, ki se zdaj pridružil mojemu življenju. Tu imamo strogo disciplino, ki se je moramo točno držati. Naš hišni duhovnik pravi, da se 'lo-vek tako najlaže navadi na pre-megovanje samega sebe — in jaz mu verjamem.

Po sv. maši, ki smo vsak dan pri njej, imamo nekaj prostega časa. Potem gremo na vt, kjer nekaj ur prav vztrajno dr-lamo. Priznati moram, da mi je bilo spočetka to delo neljubo, naravnost zoprno. A z vedno večjim ozdravljenjem sem opazil, kako vprav od tega dela prihajajo nove moči.

Zdaj se veselim tudi prirode. Se misli si ne morem več, kako sem mogel prej vse proste ure presedeti v zatohlih lokalih, namesto da bi bil šel ven v prirodo in bi občudoval vse te lepote, ki jih je ondi Gospod pripravil za nas. Ta notranja sprememba pa se ni izvršila samo zaradi lepe tukajšnje pokrajine, marveč tudi zaradi finnega razumevanja, s katerim ravnamo z nami.

Še veliko bi ti moral napisati, ljuba Liza. Predvsem pa tudi kako besedo, kako da mi je hudo, ker sem te v teh letih, ki so že za menoj, tolikokrat žalil in žalostil! Zdaj uvidevam, kako je bilo to napak, kako naravnost zlobno. Vse bo drugače, ko se povrnem domov..."

Nedavno so v nekem malo-meščanskem kinu predvajali film. Ko se je na koncu posve-tila luč, se je ženica zakonskega parčka stisnila k svojemu možu, češ: "Če bi me ti le enkrat na dan tako rad imel, kakor tile ljubimci v filmu!" in je globoko zavzdihnila. "Žena, ali pa tudi več, koliko dobi jo za to plačano?"

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želimo vsem našim odjemalcem in prijateljem!

LYON DAIRY

SLOVENSKA MLEKARNA
Anton Znidaršič in Sinovi

1166 East 60th Street
HEnderson 8492

V naši mlekarni boste vedno najboljše postreženi z najboljšim mlekom in smetano. Postanite odjemalec domačega podjetja, kjer je vsa oprema v mlekarni sanitarna.

Želimo vesele božične praznike in srečno Novo leto vsem prijateljem in znancem!

WELCOME TAVERN

FRANK in MARTINA HRIBAR, lastnika

984 East 222nd St.

Pri nas dobite vedno prvovrstno žganje, sveže pivo in pristno vino ter okusen prigrizek. Se priporočamo.

Vsem mojim odjemalcem se iskreno zahvaljujem za naklonjenost in se priporočam v bodoče.

Vesele božične praznike in srečno Novo Leto!

OGRIN'S SHOE HOSPITAL

ANDREW OGRIN, lastnik

18508 Shawnee Avenue

Vesele božične praznike želi vsem

LOUIS ROYTZ

17406 Grovewood Avenue

KEndmore 0452

Kadar si zaželite dobro sveže pivo, pristno vino in žganje, pridite k nam.

Prav vesele božične praznike in srečno Novo leto želimo vsem našim cenjenim posetnikom!

Zahvaljujemo se vsem za dosedanje naklonjenost ter se priporočamo za obisk tudi v bodoče. Postregli vam bomo najboljše z dobro pijačo in gro-cerijo.

JOE in JENNIE LEVSTIK

1169 EAST 67th STREET

RALPH ČEBRON

MESNICA IN GROCERIJA

4030 St. Clair Avenue

HEnderson 7182

Želimo prav vesele božične praznike in srečno Novo leto vsem odjemalcem in prijateljem!

Vesele božične praznike in srečno Novo leto! Vsem našim odjemalcem, prijateljem in rojakom.

S ponosom se vam prav iskreno zahvaljujem, za Vašo plemenito zavednost od sedanje naklonjenosti in se toplo priporočam v bodočnosti, za obilen obisk v moji DELIKATESNI IN GROCERIJSKI TRGOVINI. Kakor tudi za uradne notarske listine, prošnje za prvi in drugi drž. papir in Income Tax (Dohodninski davek).

STEVE F. PIRNAT

7403 ST. CLAIR AVE.

CLEVELAND 3, OHIO

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želimo vsem našim odjemalcem, prijateljem in znancem!

Race's Dairy & Ice Cream Co.

SLOVENSKI ČEVLJARJI

v St. Clairski okolici, želijo prav vesele božične praznike in srečno Novo leto vsem svojim obiskovalcem in prijateljem.

Nashe popravilo čevljev je znano po kvaliteti izbornega dela. Pri nas je popraviljanje resnična umetnost.

FRANK URANKAR

7226 St. Clair Ave.

RUDOLPH KOZAN

6530 St. Clair Ave.

FRANK LONGAR

6630 St. Clair Ave.

JOHN HACE

3210 Bonna Ave.

FRANK "TINO" MODIC, JR.

GOSTILNA

6025 St. Clair Avenue

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želimo vsem!

Z najboljšim pivom, vsakovrstnimi žganji, ter do-
brim prigrizkom postrežemo vsem obiskovalcem. Ima-
mo fino, moderno urejeno plesno dvorano, znano pod
imenom TWILIGHT BALLROOM.

JAMES SLAPNIK, JR.

6620 St. Clair Avenue

HENDERSON 8824
CVETLIČAR

Želimo prav vesele božične praznike in srečno Novo leto
vsem odjemalcem in prijateljem!

Iskreno se zahvaljujemo za dosedanje naklo-
njenost, ter se cenjeni javnosti priporočamo za v bo-
doče. Mi imamo vedno najlepše cvetlice in šopke ter
vence za vsak slučaj, najsibo vesel ali žalosten.
CENE ZMERNE SE PRIPOROČAMO

ANTON MARTINČIČ

5919 Prosser Avenue

Grocerija in mesnica

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želimo
vsem našim odjemalcem in prijateljem!

Se priporočamo, da si nakupite dobre grocerije in
mehkega mesa. Postregli vam bomo najboljše.

Vesele božične praznike in srečno Novo leto vam želi

VALENTIN PLESEC

16901 Waterloo Rd.

Točna postrežba z najboljšim SOHIO gasolinom.
Najboljše olje. Prodajamo baterije in Re-cap taje-
rije. Priporočamo za naklonjenost. Dajemo lepe koledar-
je za Božič.

CIGANKA

POVEST IZ

DOMAČIH

HRIBOV

Predstavniki:

Albin Hrovatin

(Nadaljevanje)

Jerca si je optala koš in re-
kla:

"Pa zbogom tedaj! Dosti dol-
go sem sedela. Dokler spet ne
pridem, morate ciganico na
vsak način obdržati."

Ne da bi počakala na odgo-
vor, je potovka odkorakala iz
hiše.

Medtem je ležala ciganica
Vanda v Kristinini kamrici na
beli, mehki postelji, kakršne še
nikoli ni imela, in je gledala
skozi odprto okno na temno ze-
lene gozdove in sinje nebo in
se je pogovarjala z dvema la-
stovkama, ki sta venomer ha-
bali noter in ven; tako na var-
nem se je počutila kakor še ni-
koli. Kristina je prihajala na-
njo gledat, ji je prinašala kaj
dobrega jesti, popravljala ji je
blazino in odejo ter je prijazno
govorila z njo. Vanda ji je po-
vedala vse svoje življenje in je
sočutno Kristino tako ganila,
da je ta pretočila obilo solz in
jo sklenila v svoje mehko srce.

Deseti dan je mogla ciganica
prvič vstati. Nana, gospodinja,
ji je dala perila in dve obleki
rajne hčeri. Pri oblačenju ji je
pomagala Kristina. Ko je bila
oblečena, je nerodno hodila gor
in dol ter se je zdaj pa zdaj
ogledala v ogledalu, ki ga ji je
držala Kristina. Črne oči so se
ji bliskale, rjavi obraz ji je še
bolj zagorel, vsa se je tresla;
ali od žalosti, ali od veselja,
bogve. Kristina pa je zaploska-
la in vzkliknila napol v smehu,
napol v solzah:

"Kako se ti poda kmečka
obleka in lepa si, lepa dečva!
... Zdaj te moram še počesati,
da boš nam podobna."

To pa ni slo kar tako. Črni
kodri so bili uporni in zviti, da
se niso dali vsi ujeti in cel ve-
nec jih je nagajivo silil na čelo
in lica.

"Vanda, pojdiva dol v kuhi-
njo pa lepo se zahvali materi,
veš!" jo je poučila Kristina.

Ciganica ni rekla besede in
je slepo sledila dekli; saj se ji
je zdelo, kakor da živi v prav-
ljici. Ko sta stopili v kuhinjo,
je Rozika, kuhinjska, zavpila in
se za glavo prijala, gospodinja
pa je ciganico pogledala z
motnim, skoraj mračnim pogle-
dom in ni rekla ničesar. Ker je
bila Vanda po postavi podobna
rajni hčeri, se ji je obleka po-
dala, kljub temu pa bi bil po
obrazu in po očeh vsakdo spo-
znal ciganico. Plaho je stala ne-
kaj časa in šele, ko jo je Kri-
stina s komolcem dregnila, je
stopila h gospodnji in je rekla
nekoliko prisiljeno:

"Dobra gospa, hvala vam,
hvala, hvala!"

"Ze prav," je odvrnila ta s
kislim obrazom; "nekaj dni boš
še ostala, morda tudi še kak
teden, dokler si čisto ne opo-
moreš."

Kristini pa je dejala:

"Kristina, prav bo, da ne pri-
de preveč med ljudi. Saj je

lahko gor v tvoji kamri. Son-
čno je gor in na vse strani vi-
di. Jesti ji boš gor nosila pa
glej, da bo imela dobro po-
strežbo!"

"Prav, mati; kakor ukažete,"
je pritrdila Kristina in šla s ci-
ganko nazaj gor.

Zgoraj je vprašala Vanda:

"Zakaj me hoče gospa zapre-
ti?"

"Zapreti vendar ne!" je od-
govorila Kristina; "ne marajo,
da bi te ljudje videli."

"Ali se boji, da bi prišel baša
in me uovil?"

"Ta ne bo več prišel. Če ga
najdejo orožniki, ga bodo vtak-
nili v luknjo. Ampak ne bodo
ga našli, ker jo je pobrisal čez
mejo."

"O, baša je kakor jastrebec.
Nihče ga ne vidi, kar iznenada
pa je tu."

"Sem si ne bo upal. Tu so tri-
je hlapci, ti imajo trde pesti.
In naš pes, naš Sultan ga ne
spusti blizu. Tu si varna pred
njim."

"Tedaj ostanem tu in ne grem
nikamor več."

"Ko bi le mogla ostati, iz srca
bi ti privoščila! Toda ..."

"Gospa me hudo gleda. Kaj-
ne, nagnala me bo? Nisem je
prav razumela."

"Mati ne morejo, kar bi radi.
Besedo ima gospodar, sin, ki se
je nekam daleč odpeljal, pa
vsak dan mislimo, da pride."

"Ali je mladi gospodar tudi
tako hud kakor stara gospa?"

"Za božjo voljo, hudi vendar
niso. Dobra srca so, mladi
gospodar tudi. Siromakom ra-
di pomagajo, kjer le morejo.
Ponosna pa sta oba, ponosna pa
že."

"A! Zdaj razumem. Zaniču-
jejo me, ker sem ciganica;
sram jih je."

"Vanda," jo je prepričevala
Kristina, čeprav sama sebi ni
verjela, "če boš pametna, boš
gotovo smela ostati. Mater in
mladega gospodarja moraš le-
po prositi. Obljubi jima, da boš
prijda in taka, da nihče na te-
bi nič ciganskega ne bo videl!"

"Ko pa ne znam delati!"

"Jaz te bom naučila. Pisati
in brati in moliti tudi."

"Če me pa vendarle nažene-
jo! Pred mladim me je strah."

"Kaj te bo strah! Jaz bom
zate govorila."

"Tako dober mi še noben člo-
vek ni bil na svetu kakor ti. Ra-
da te imam!" je vzkliknila ci-
ganica, se vrgla dekli okoli vr-
tu in jo poljubila.

Dva dni zato je prišel Franc,
mladi gospodar, domov. Bil je
postaven mož, ki mu njegovih
trideset let ni bilo videti. Ne-
kaj oblastnega je imel na sebi
in tudi oblečen je bil pol po
mestno in pol po kmetiško.

Vrnil se je slabe volje. Če-
prav je toliko dni obletaval ti-
ste ogrske trgovce, ki so kupili
pri njem les, svojega denarja
še vedno ni dobil.

Mati si zaradi tega tudi ni
upala ziniti o ciganici, ampak

je hotela kak dan še počakati.
Ujec Miha pa je vse počenčal,
in ko je mladi silil, mu je na
dolgo in široko pripovedoval ka-
ko je prišla ciganica na Ravne
in da jim jo hoče potovka kar
vsiliti. Gospodar je gubančil čelo
in nevoljno odkimal:

"Nak, Hruplja pri nas ne bo
komandirala."

Potem ves večer ni več znil
o tem. Drugo jutro je stopil gor
pod streho in zagledal ciganico
pri oknu. Ta se ga je tako
prestrašila, da je nekaj nera-
zumljivega zagrljala in se jela
po vsem telesu tresti. Z mrač-
nim pogledom jo je gospodar
premeril in jeza ga je obsla, ko
je videl na njej obleko svoje
rajne sestre. Le nekaj trenut-
kov je tako stal, potem se je
obrnul in brez besede odkora-
kal po stopnicah dol. Ne, ta
ženska ne sme ostati niti eno
noč več pri hiši! Naj Hruplja
le pride! Zagodel ji bo, kakor
ji ni še nihče. Pa mu ni
bilo treba dolgo čakati; kajti
potovka je spodaj v hiši že ča-
kala nanj in se glasno menila z
materjo. Trdo je odprla vrata in
široko stopil pred ženski. Po-
tovka je koj videla, da je vstal
z leve noge, pa je dejala hudo-
mušno:

"O, Ravnjak! Dober dan —
ali si že nazaj? Ali si dobro
opravil?"

"Nič te ne briga!" jo je ob-
revknil. "Ampak kako je s te-
boj, o tem se bova menila."

"Z menoj? Hvala Bogu! Kar
zadovoljna sem. Za kruh si že
zaslužim."

"Da, poteplješ se okoli in kjer
kako mrcino izvoahaš, jo nam
vineš. Jaz ti bom dal!" je ro-
nel.

Tedaj je potovka vstala in
stopila tik pred gospodarja; bi-
la je še za spoznanje večja od
njega. Z enim očesom je pome-
žiknila in se predrzno ozrla
nanj:

"Hoho, fantič, ali misliš, da
se te Jerca kaj boji. To bi mo-
rali pa že večji in starejši moža-
karji priti. Ko bi bila deset let
prej na svet pokukala, bi ti
lahko bila babica."

Nana, gospodinja, se je zba-
la prepri in je tiho smuknila
skozi vrata.

"Kako si upaš in nam cigane
spravljati v hišo?" se je jezil
mladi.

"Ali naj bi bila revo v Mari-
bor k škofu nesla?" je jezila
potovka. "Vi dedci imate kratke
lase in kratko pamet. Hudo ra-
njenegega človeka, ki mu duša že
iz ust silijo, bo vendar prav, da
ga spravim v najbližnjo hišo."

"Tako hudo ji ni bilo; tedaj
ne bi bila že pokonci."

"Vprašaj dohtarja! ... Sicer
pa so, kolikor se jaz spominjam,
na Ravnah siromakom zmeraj
pomagali. Na to so Ravnjaki ne-
kaj dali."

"Nič ne rečem, če so jo ma-
ti, ko je bila potrebna, vzeli pod
streho," je priznal; "ampak
zdaj smo svoje storili in glej,
da jo spraviš iz hiše!"

"Da, to lahko storim, če se
mladem Ravnjaku jesti sko-
da zdi."

(Dalje prihodnjič)

LOUIS CIMPERMAN

1115 Norwood Road

Grocerija in mesnica

Vesele božične praznike in srečno Novo leto želimo
vsem našim odjemalcem in prijateljem!

Se zahvaljujemo za dosedanje naklonjenost ter se
priporočamo za v bodoče.

Želimo vesele božične praznike in srečno Novo leto
vsem prijateljem in znancem!

Se priporočamo, da nas obiščete še v bodoče. Po-
stregli bomo najboljše z dobrim pivom, vinom in žga-
njem, ter dobrim prigrizkom.

ANTON IN JULIA MAROLT

NIGHT CLUB

1128 East 71st St. - 1129 East 68th St.

Vesel Božič in srečno Novo leto želimo vsem odjemal-
cem, prijateljem in znancem!

OHIO FURNITURE & MUSIC

COMPANY

6321-23 St. Clair Avenue

ENDicott 5016

Priporočamo našo trgovino v naklonjenost

OLD HOMESTEAD TAVERN

1196 Norwood Road

HENDERSON 1198

Prav vesele božične praznike in srečno novo leto želimo
vsem našim gostom!

Se vam priporočamo za nadaljni obisk. Postregli
vam bomo vedno z dobrim pivom, vinom in žganjem
ter z dobrim prigrizkom.

FRANK VIDMAR

1038 East 74th Street

MESNICA IN GROCERIJA

Želimo prav vesele božične praznike in srečno Novo
leto vsem odjemalcem in prijateljem!

Se zahvalimo za dosedanje naklonjenost in se vam
priporočamo za bodoče.

CARL RIHA

Krojač

15312 WATERLOO ROAD

Delamo nove obleke in popravljamo stare. Cisti-
mo in likamo.

Želimo vesele božične praznike in srečno Novo leto
vsem prijateljem in znancem!

Vaše prijateljstvo nam naredi trgovsko poslovanje toliko bolj prijazno

Zahvaljujoč se za vašo naklonjenost v preteklih ena-in-tridesetih letih, vam vo-
ščimo vesele božične praznike in srečno in veselo Novo leto!

MANDEL HARDWARE COMPANY

CHRIST MANDEL, JR.

15704 WATERLOO ROAD

IVANHOE 6632

Imamo polno zalogo lepih slovenskih, hrvatskih in ameriških gramofonskih plošč
kakor tudi plošče v vseh drugih jezikih. Pridite in jih igrajte v našem, zato priprav-
ljenem prostoru.

SIROTE

Spisal NARTE VELIKONJA

(Nadaljevanje)

"Lahko! In dobro delo storiš po vrhu! Zonta ga je itak vrnil!"

"Za pastirja mu je bil! Zdaj pa je ovce prodal. Za mešetarja sem bil. Še izgovoril sem fantu par soldov za likof! Kje imaš denar, Dolfek?"

Fant je debelo gledal.

"Ali ti ni dal Zonta ničesar?"

"Ničesar!"

"O, skopuh ti stari! Le čakaj

Dolfek, terjala ga bova!"

"Nikar, Matijec, saj mi je itak ušel od zadnje seje, da nisimo bili sklepčni! Povej rajši, koliko je bilo. Še tako se krha v stranki!"

Zupan je segel v žep ter dal Dolfku drobiža.

"Da ne boš zapravil!"

"Ne bom! Za Lojzka bom kupil!"

"Če bo res," je dejal Matijec,

"pa še to!" Tudi Matijec mu je

stisnil denar.

"Bom, če rečem!" je stegnil Dolfek roko.

11.

Matijec je prinesel Lojzka med sejo v občinsko pisarno.

"Možje," je dejal, še preden so se zavedli odborniki, "možje, če sem jaz varuh otrok, imam vse pravice varuha. Če vozim, imam vse pravice voznika in sam vem, kdaj na levo, kdaj na desno? Možje, ali je to podobno kristjanom? Takle umazan otrok roma od hiše do hiše! Kdo ga opere? Včasih Marta, včasih županja? Ali drugi ne? Umazano, umazano! Možje, odločite, kdo bo otrokom pral, če ne, bo pranje na občinske stroške!"

Sedel je na klopi v ozadju.

"Saj res," je povzel besedo Grabnar, "kdo naj opere otrokom? V bajti so zdaj in nihče zanje ne skrbi. Saj za prenočišče ni treba skrbeti. — Vidiš, Branko, to je pametno od tebe da ste vsi trije vsaj ponoči skupaj."

Potrepljal ga je po rami v znak velikega zadovoljstva.

"Stirje, stirje!" se je vmešal Matijec. "Dolfek ne zdrži pri meni zvečer, če misva na potu. Kar zmužne jo!"

In je ujškal malega na koljenih.

Zupan je bil v zadregi.

"Pa sklepajmo najprej o otrocih!" je povzel.

"Prej ne grem od tu!" je dejal Matijec.

Možje so sklenili, da mora

Otroci se zahvaljujejo za hrano

Dasiravno niso otroci na sliki izgovarjali besed v angleščini, bi vsak opazovalec lahko takoj uganil, da se ti poljski begunci v molitvi zahvaljujejo za hrano, ki je pred njimi. Otroci se nahajajo v taborišču v Santa Anita, Calif. Tu se nahaja okrog 300 poljskih begunskih otrok, ki so na poti v Mehiko, kjer bodo kot varovanci poljske zamejne vlade, ostali do konca vojne.

vsaka hiša oprati otrokoma, pil mož k ognjišču. "Zdaj že preden gresta naprej.

"Saj nimamo kaj prati. Perila jim kupite!"

Možje so sklenili proti šestim glasovom, da kupijo tudi perila. "Prav!" je dejal Matijec. "Pojdiva, fantek!"

In je odnesel otroka. Za vasio mu je slekel umazano obleko in perilo, spustil fanta v širok tolmun, ga okopal ter izvlekel izpod pazduhe novo obleko in perilo.

"Na, fantek, županja pošilja. Ko boš velik," je govoril otroku, ki je kazal z obke ter se smehljal, "ko boš velik, boš se le vedel, kdo je županja. Občina te itak ne bi oblekla. Starih cap je res škoda prati!" In jih je vrgel v vodo. "Vsaj uši ne boš imel!"

Fantek je v snažni obleki predel od veselja kakor mlada mačka.

Odkar so bili v bajti, kjer jim je Matijec zbil postelje iz desk, natlačil slame, jih naučil posteljati postelje — to sta delala oba starejša — pregledal vsak dan, ali je pometeno — to je morala Dorica — od takrat se je otrokom bolje godilo. Matijec je bil vsak hip na vasi kje in gledal, kako je z njimi. Ljudje so se že kar navadili, da je Branko vsak večer odnesel Lojzka v bajto ter se zjutraj spet vrnil z Dorico vred.

"Vsaj ponoči ne vrešči!" je dejala nekoč Lobnica.

Toda tiste dni je Lobnica udarila po ognjišču.

"Temu moraš napraviti konic!"

Mož, ki si je baš sezuval čevlje, da gre spat, se je plašno ozrl.

"Matijec meni ne bo več vasil!"

"Kdo pa?"

"Konja kupimo!"

"Samo za nas?"

"Ne samo za nas! Za vso vasil!"

"Za vso vasil!"

"Drugi so tudi te volje!"

"Kdo drugi?"

"Vsi!"

"Kdo vsi, za zlodja vendar in zakaj?"

"Če pravim vsi, vsi! In zakaj? Zato ker ne maramo, da bi Matijec stikal po naših smeteh. Majhen konček vrvice je potegnil malemu iz ust, pa je vpil, da se bo otrok zadušil. Kakor da se takle otrok takoj zaduši! Vsak otrok ima dva angela!"

"No, no! Ali si mu dala zvečiti vrvice?" je dejal mož počasi. "In zaradi te vrvice naj kupim konja?"

"Ne radi vrvice. Ampak radi — sploh! Dorico sem poslala po kruha in fantek je sedel na tleh pa se davil na vrvice. Ali ga je morda škoda? Ena nadloga manj za vso vasil!"

"Zdaj pa kar molči!" je sto-

pil mož k ognjišču. "Zdaj že vem, ženske bi tuje otroke podušile! Ne bom kupil konja!"

In tako je Matijec razjezil Lozarico. Našel je Lojzka, ki je kričal sredi mravelj, ker so bili Dorico poslali past gosi; pri Muhiču se je zopet igral veliki ovčarski pes ter ga s tacco valil po trati, dočim se je Dorica vsa plaha in blede brez besede tiščala na lestvi pod streho, da jo je komaj priklical. Naletel je, da sta se kregali Mrakovka in Zeletovka: "Kaj boš ti!" je vpila Mrakovka. "Sirotam si dajala mleka, ki je smrdečo po škežobki, da so obolele!" "Ti si pa Dorico poslala v gmajno po klobuk, ki ga je pustil pastir, ko je zagledal gada! Da bi jo gad pičil!" "Pa je ni! Po tvoji gnojnici so pa oboleli!"

"Eh, ženske," se je Matijec vmešal, "nič ne bodite hude in nič si ne očitajte. Navaden otrok ima pa dva angela, otrok na številkah pa tri. Enega samo, da namesto njega je in ga de odganja. Samo do misli in besed hudobnih bab nima nobene oblasti, te so hudiču zapisane."

In je pobral otroke na vasi, kupil jim kruha in mleka ter jih odnesel v bajto, ne meneč se za sikanje in zle besede žensk, ki so stiskale pesti za njim.

Branko je imel zdaj mir, toda Matijec so ženske sovražile.

V bajti so otroci sedeli zvečer čisto zadovoljni. Dolfek je pripovedoval o mestu, Branko bajke in Dorica je malega zibala v veliki, neokretni zibelki, ki jo je bil stesal Matijec. Matijec jim je prepovedal prižigati luči, če ni Branka doma.

Ko so spet tako sedeli v mraku, je zdajci planila Dorica na noge ter začela vpiti:

Mali oglasi

B. J. RADIO SERVICE

1363 E. 45 St. HE. 3028

Prvovrstna popravila na vseh vrst radio aparatih

CE POTREBUJETE

novo streho ali pa če je treba vašo streho popraviti, se obrnite do nas. Izvršimo velika in majhna dela na trgovskih poslopih in domovih. Brezplačni proračun.

Universal Roofing Service

1106 St. Clair Ave.

CH. 8376-8377

Ob večerih: ME. 4767

Ekspertno

popravljanje vsakovrstnih ur. Delo jamčeno.

M. Blaskovich

5801 St. Clair Ave.

HE. 2882

"Bela žena, tam, bela žena!" Kazala je proti vratom.

"Nič ni!" je dejal Dolfek, Branko pa je trepetal po vsem telesu ter miril otroka.

"Nič ni!" je spet povlekel z globokim glasom Dolfek. "Deska je! Samo pobeljena deska je!"

In je prekucnil pobeljeno desko skozi vrata.

Drugo jutro je Branko našel v bajti veliko, debelo konjsko plahto. Dolfek je trdil, da jo je našel. Branko je plahto nesel Matijcu, ki je spoznal, da je mešetarja Kobala in da je Dolfek našel.

(Dalje v prihodnjem)

Za delavce

MOŠKE IN ŽENSKO

se potrebuje za

splošna tovarniška dela

6 dni v tednu

48 ur dela na teden

Plača za ZACETEK

Moški 77½c na uro

Ženske 62½c na uro

Morate imeti izkazilo državljanstva.

Nobene starostne omejitve, če ste fizično sposobni za delo, ki ga imamo za vas.

Zglasite se na

EMPLOYMENT OFFICE

1256 W. 74 St.

National Carbon

Co., Inc.

OSKRBNICE

Polni čas: 5.10 zv. do 1.40 zj. šest večerov na teden

DOWNTOWN:

750 Huron Rd. all

700 Prospect Ave.

PLAČA \$31.20 NA TEDEN

Delni čas:

1588 Wayne Rd., Rocky River

Tri ure dnevno, 6 dni na teden

PLAČA \$9.90 NA TEDEN

Ce ste sedaj zaposleni pri obrambnem delu, se ne prijavljajte

EMPLOYMENT OFFICE

ODPRT 8 zj. do 5. zv. dnevno

razen ob nedeljah

Izkazilo državljanstva se

zahteva

THE OHIO BELL TELEPHONE CO.

700 Prospect Ave. Soba 901

SPLOŠNO TOVARNIŠKO

DELO

TEŽAKI

100% obrambna tovarna

Plača na uro, poleg "overtime"

The Draper Mfg. Co.

E. 91 St. in Crane

1 blok južno od Union Ave.

potrebuje MOSKE za

Hišnike

Kuhinjsko delo

potrebuje ŽENSKO za:

Operativno stroja za pomiva-

nje posode

Pomočnico pri pevicu

Kuharico

Zglasite se v ozadju Hotela,

E. 12 St.

Personnel Office, soba 335,

med 9-6 pop.

Bel Božič . . . na linijah

"Bel božič, svetel božič!"

Da, krasen je pogled v božično jutro in videti s zimo očarano zemljo v blesketajočem ledu in snegu.

Toda isti sneg in led in burja lahko mnogo škodijo električnim žicam. Zato morajo biti—tudi na božič—uslužbenci Illuminating Company na delu, pripravljeni, da popravijo vsak nedostatek na žicah.

Ker električna postrežba mora biti obdržavana—na božič in vsak drug dan—za več kot 1,300,000 odjemalcev v okraju, kjer služimo mi.

Ako je vreme na božič kot blizzard, boste morda videli delavce na vrhu drogov, kjer popravljajo žice ali nadomeščajo povprečne droge—in gotovo boste upravičeno občudovali njih lojalnost, izurjenost in pridnost.

Toda morda vam ne bo nikdar prišlo na misel, da je potreba zato, da je božič v vaši hiši svetel, skoro en tisoč drugih uslužbencev pri The Illuminating Company, da so v službi tisti dan—na vsem sistemu.

Vsako uro vsak dan v letu—praznik ali ne praznik—so moški in ženske na delu v naši elektrarni, postajah in mnogih drugih oddelkih, da vam preskrbijo z neprestano električno poslugjo.

Prav zdaj je dolžnost vsake osebe v naši organizaciji—kot vsakega drugega, do naših borcev . . . podpirati vojno z vso našo močjo ter pomagati k hitrejši zmagi.

Seveda, naši uslužbenci niso edini, ki bodo delali za vas na božič. Bodo tudi policijski stražniki, ognjegasci, mlekarji—in brez števila drugih moži in žena, ki vzdržujejo prevoz, komunikacije in mnogo drugih važnih služb.

Način, kakor so poprijeli ti, da doprinesejo dodatnim zahtevam vojne—ter delajo ramo ob rami s tistimi moški in ženskami v vojnih tovarnah—je en velik vzrok, zakaj bo prinesel letošnji božič svetlejšje upe za skorajšno povrnitev miru na zemljo.—THE CLEVELAND ELECTRIC ILLUMINATING COMPANY.

The Illuminating Company

VI LAHKO POMAGATE
K HITREJŠI ZMAGI, AKO SE
BORITE PROTI POTRATI
DOMA

Ne glede na to, kakšno vojno delo opravljate—lahko še več pomagate, da se izognete vsem potratom doma.

Na primer, ne tratite z elektriko. Ako to delate, tratite premož in drug kritičen vojni material . . .

Zato—čepaj je The Illuminating Company zelo povečala svoje pripomočke, da zadosti vojnim zahtevam—ste naprosili, da se izognete nepotrebnim rabi elektrike. Vaši prihranki v denarju bodo majhni, ker elektrika je poceni v Greater Clevelandu. Toda vaši prihranki v materialu in delovni sili bodo pomagali k hitrejši zmagi.

Zabrite električne luči in pripomočke takoj, ko je njih raba končana. Uredite si svetilke tako, da lahko dvojce ali več oseb čita ali dela pri isti luči.

Rabite elektriko, kadar jo potrebujete—toda rabite vso, ki jo potrebujete.